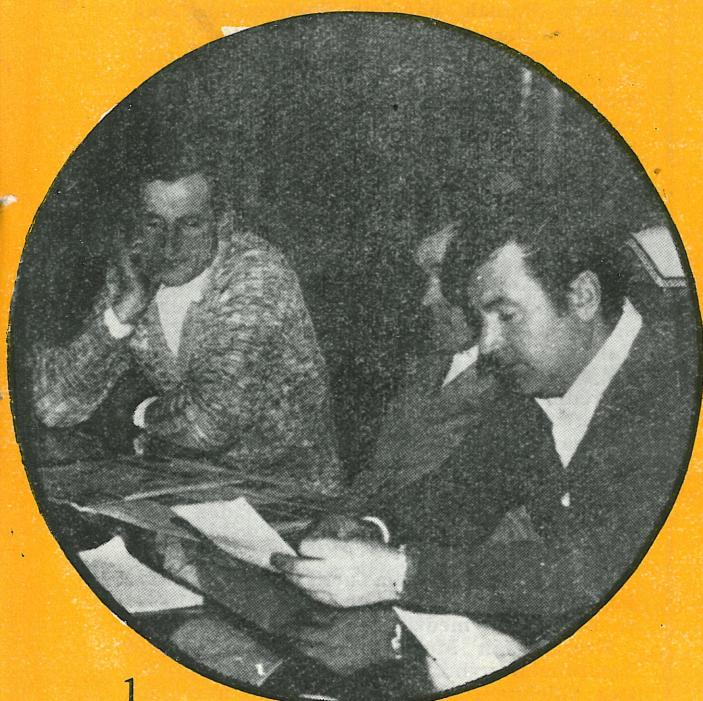

ZIVOT

KULTÚRNO SPOLOČENSKÝ ČASOPIS • JANUÁR • LEDEN • STYCZEŃ • ČÍSLO 1/1980 ROČNÍK 23 CENA 1 ZŁ

1

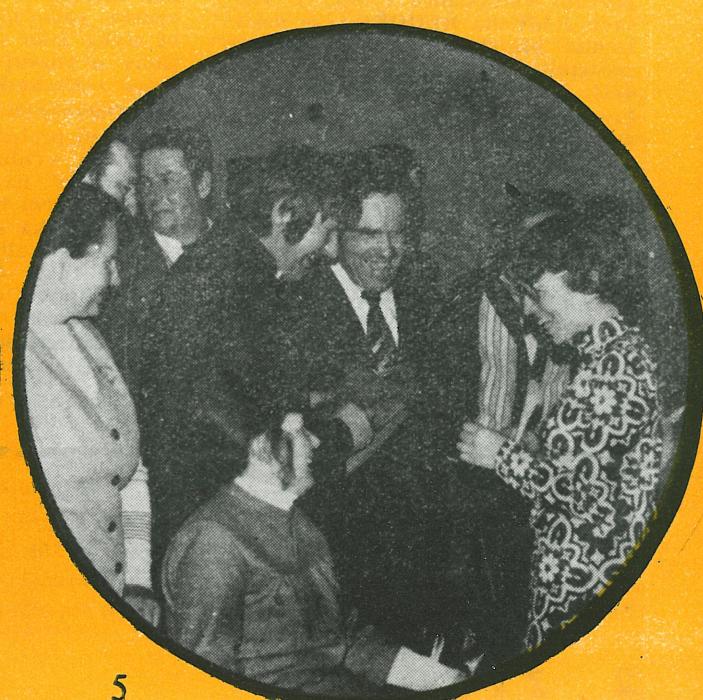
2

3

4

5

V prichodiacom roku novom
vinšujeme vám stokrát
zlaté slnce nad domovom,
dobrú prácu s dobrým slovom,
aby vás mal každý rád.

1980

PRO ODZBROJENÍ A BEZPEČNOST

Když v roce 1945 Spojené státy jako první stát na světě použily ve válce atomovou bombu a když pak za pár let měl tuto silnou zbraň i Sovětský svaz, zdálo se, že takové vyzbrojení si mohou dovolit jen největší velmoci. Malo kdo si uvědomoval, že moc nechybělo a Hitlerovské Německo by je mělo první. Naštěstí pro lidstvo III. říše přestala existovat dříve, než se ji podařilo vyrobit nacistické atomové hlavy do soustavně zdokonalovaných raketových střel V-1 a V-2. Později Velká Británie a Francie vyuvinuly vlastní nukleární zbraně, aby si zachovaly alespoň část někdejší moci a dost dlouho se udržely na třetím a čtvrtém místě v „atomovém klubu“. A pak jaderná zbraň přestala být nedosažitelnou pro další státy, jichž sice pomalu, ale soustavně přibývalo.

Existuje však ještě další skupina států, pro něž by vyrobení vlastní jaderné zbraně nebylo ani technologický ani finančním problémem, a jedinou věcí, která je před tím zdržuje, je morální a politická zábrana. Na tento jejich postoj měla vliv mezinárodní dohoda o nerozšiřování jaderné zbraně a smlouva mezi Sovětským svazem a Spojenými státy o omezení strategických zbraní, které by mohly přímo zasáhnout teritoriální území obou signatářů, známá jako SALT 1.

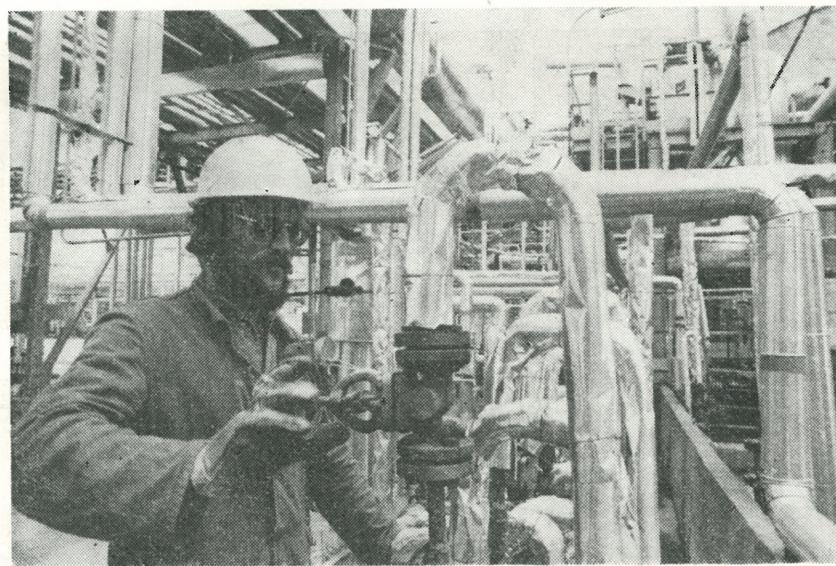
Před více než pěti lety, 24. listopadu 1974, generální tajemník ÚV KSSS Leonid Brežnev a tehdejší prezident USA Gerald Ford se setkali ve Vladivostoku, aby podepsali rámcovou dohodu nové smlouvy SALT 2, která by zabránila vyzbrojování strategickými zbraněmi na základě rovnováhy nukleárního potenciálu obou zemí a tedy oboustranné bezpečnosti. Období mezi listopadem 1974 a červnem 1979 vyplnila sovětsko-americká jednání o podrobnostech této smlouvy. Vyvrcholila vídeňským setkáním Leonida Brežneva a Jimmyho Cartera, na kterém vedoucí osobnosti dvou největších světových velmoci podepsaly smlouvu SALT 2. Komentáři to uznali za nejvýznamnější dorozumění druhé poloviny našeho století.

Smlouva zrodila naděje na oživení dalších negociací o odzbrojení a otevřela bránu dalšímu kolu jednání.

PŘÁTELSKÉ SETKÁNÍ NA VELVYSLANECTVÍ ČSSR

Dne 19. prosince roku 1979 na pozvání velvyslance ČSSR ve Varšavě Jindřicha ŘEHORKA se uskutečnilo přátelské setkání, jehož se zúčastnili rada velvyslanectví Rudolf TURNA, rada velvyslanectví František MOTÝČKA, zástupek administrativního oddělení ÚV PSDS dr. Kazimierz MAMAK, zástupek společensko-administrativního oddělení MV mgr. Stanisław JERMAK, předseda UV KSCaS, šéfredaktor časopisu Život Adam CHALUPEC a zástupek šéfredaktora časopisu Život Marian KAŠKIEWICZ.

Na setkání velvyslanec ČSSR Jindřich Řehorek předal redakci Života zlatou medaili se stužkou a

Stále více průmyslových objektů, postavených v tomto desiletí, odevzdáváme do užívání. Jsou to moderní závody, podstatně obohacující průmyslový potenciál země. Na snímku: továrna na výrobu silouhlíku, uvedená do provozu 5. prosince roku 1979 v Grzybowě v Tarnobrzegském vojvodství.

ní o omezení nukleárního potenciálu — SALT 3. Časový úsek mezi Vladivostokem a Vídni, ač dložný a těžký, nutno uznat za úspěšný. Pro evropský a světový mír totiž neexistuje jiná možnost než další soustavné snahy o zmírnění napětí ve vzájemných vztazích mezi státy, které by upevnily mezinárodní bezpečnost zastavením závodů ve zbrojení a postupným odzbrojením.

Dlouhá a složitá je cesta ratifikace smlouvy SALT 2 v USA. Rozhodnutí NATO umístit v některých západoevropských státech, a poprvé také v NSR, strategické jaderné rakety se středním doletem, je hrubým narušením principu SALT 2.

„Právě nyní — prohlásil nedávno ve Štětíne první tajemník ÚV PSDS Edward Gierek — stojíme v Evropě před reálným nebezpečím nového stupňování závodů ve zbrojení v souvislosti s plány NATO rozmístit v naší části světa nové, další nukleární zbraně, tzv. euro-rakety. Tyto plány jsou vžádny ohrožením Polska a dalších zemí Varšavské smlouvy, jsou hrozou pro celou Evropu.“

Pro celou Evropu, protože každý pokus o porušení rovnováhy sil v našem světadílu vyvolává nové napětí a ohrožuje usilování o jeho zmírnění. Každý jednostranný pokus o ziskání převahu nutí druhou stranu protipůsobit v zájmu vlastní bezpečnosti. To je zcela jasné. Národy Evropy, stejně jako národy všech světadílů, potřebují zmírnění militárního napětí, potřebují mírovou spolupráci a nikoliv ještě hazardnější etapu závodů ve zbrojení, ani další prostředky hromadného ničení.

V současné složité situaci Polsko, Československo a další socialistické státy plně podpořily mírovou iniciativu Sovětského svazu, jejímž mluvčím v Berlíně byl generální tajemník ÚV KSSS Leonid Brežnev

a dnes protestují proti rozhodnutí NATO, které mezinárodní komentátoři nazvali zlověstným. Současně jasné a rozumně se vyslovují pro zařazení jednání, která by mohla zastavit nebezpečný vývoj situace. Nejdůležitější jsou fakta. Proto tak velký politický význam mají první transporty sovětských vojenských jednotek, které začaly opouštět Německou demokratickou republiku skoro přesně dva měsíce poté, co o tom hovořil Leonid Brežnev.

Známe také jasné postoj ministru socialistických zemí na nedávném setkání v Berlíně a jejich komunitě, v němž se praví, že „Ta země, ta vláda, která by působila opačným směrem, přijímá obrovskou zodpovědnost vůči lidstvu.“

Současně jsme svědky různých protichůdných reakcí v západoevropských státech a také vznikající vlny odporu a vystoupení vejměho mírnění proti nové zbrani. Avšak vojenské kruhy Severoatlantického paktu tvrdě prosazují své rozhodnutí vyrábět a rozmístit v západní Evropě nové zbraně s odvudněním prý „lepšího výchozího postavení“ v eventuálních jednáních se Sovětským svazem.

Co se stane s rozhodnutím NATO ukáže budoucnost. Národy Evropy mají právo očekávat konstruktivní jednání v duchu návrhu socialistických zemí, který by předložen vládám států západní Evropy a USA.

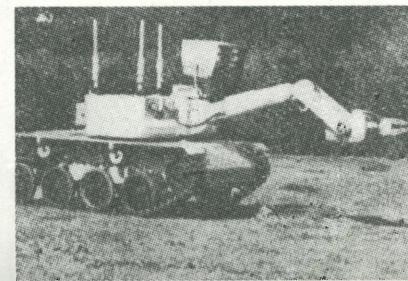
„Otázku dnes pro svět nejdůležitější,“ prohlásil Edward Gierek na konferenci PSDS Varšavského vojenského obvodu, „je pokračování v politice zmírnění napětí, jeho upevnění zabrzdením závodů ve zbrojení, učinněm ho stálým procesem, stále všeobecnějším a neodvratným. Vyžaduje to především zadržení spirály zbrojení, rozláčené průmyslovými vojenskými komplexy Západu.“

MAĎARSKO JE NA POPREDOM
MIESTE v produkcií bravčoviny. Stav ošípaných v tejto krajině sa zvýšil a dosiahol na jar rekordný počet 8 420 000 kusov. V porovnaní s rokom 1960 je to rast o 25 percent. Z celkového množstva bravčoviny v roku 1978, ktoré dosahovalo 880 000 ton, 90% určili na domáci trh a 10 percent. na vývoz.

Tento dialkový riadený robot vytvořili v NSR.

Foto: CAF — Keystone

Na obálce zábery zo VI. zjazdu: 1. Krajania sa pripravujú na diskusi; 2. Námestník prezidenta mesta Krakova mgr. Jan Nowak odovzdává odznak Zaslužilého kulturného činiteľa kr. Márii Ziembó-

vej; 3. Delegáti zo Spiša počas zasadania zjazdu; 4. Delegátky Oravy — Mária Chovancová a Viktoria Smrečáková. 5. V prestávke zjazdových rokovaní.

VI. ZJAZD KSCaS

V dňoch 1. — 2. decembra 1979 sa v Krakové konali rokovania VI. zjazdu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Rokovania najvyššieho fóra našej krajanskej organizácie boli vecné, plodné a vytýčili nové úlohy na ďalšie štvorročné volebné obdobie.

Zjazdu sa zúčastnilo 95 zo 117 zvolených delegátov, ktorí reprezentovali celú našu českú a slovenskú krajanskú obec. Na zjazd príšli hostia, ktorých delegáti vrele uvítali medzi sebou: zástupca Administratívneho oddelenia Ústredného výboru PZRS dr. Kazimierz Mamak, náčelník Spoločensko-administratívneho odboru ministerstva vnútra mgr. Stanisław Jermak, námestník prezidenta mesta Krakova mgr. Jan Nowak, vedúci Administratívneho oddelenia Vojvodského výboru PZRS v Nowom Sączi mgr. Stanisław Kuta, zástupca Administratívneho oddelenia Krakovského výboru PZRS Franciszek Kolodziej, riaditeľ Spoločensko-administratívneho oddelenia Vojvodského úradu v Nowom Sączi mgr. Józef Niemiec, zástupca Spoločensko-administratívneho oddelenia Úradu mesta Krakowa Stanisław Paryla, zástupca Kuratória osvety a výchovy Vojvodského úradu v Nowom Sączi mgr. Jan Jagla a ďalší.

Zjazd otvoril predseda ustúpujúceho Ústredného výboru Ján Molitoris. Navrhhol za predsedov rokovaní Měčislava Kimmera, Adama Chalupca, Jána Molitorisa, Bronisława Knapčíka a Augustína Andrašáka, pozval krajjanov a hostov do predsedníctva zjazdu a predložil delegátom poriadok zjazdových rokovaní, ktorý bol jednohlasne schválený.

Zjazd minútou ticha uctil pamiatku krajjanov zaslúžených pre našu Spoločnosť, ktorí umreli v medzizjazdovom období.

Krajan Ján Molitoris prednesol referát Ústredného výboru o pôsobnosti v uplynulom volebnom období (ktorý sme uverejnili v minulom čísle Života).

Zjazd jednohlasne zvolil pracovné komisie: mandátovú, ktorá konštatovala, že zjazd je právoplatný, volebný, návrhový, ktorá pracovala dva zjazdové dni, sčítaciu a komisiu stanov.

Dôležitou súčasťou zjazdových rokovaní bola dvojdňová plodná, vecná, kritická a konstruktívna diskusia. Prehovorilo 20 krajjanov a krajaniek zo všetkých krajanských stredísk (diskusi uverejňujeme vo februárovom čísle).

Na zjazde prehovorili zástupcovia stranických a štátnych orgánov, medzi nimi predstaviteľ Administratívneho oddelenia ÚV PZRS dr. Kazimierz Mamak (prejav uverejňujeme na str. 3, ďalešie prejavy zjazdových hostov uverejníme v budúcom čísle).

Zjazd schválil uznesenie (uverejňujeme na str. 8—9.), ktoré vytýčilo smery pôsobnosti KSCaS na najbližšie volebné obdobie. Uznesení sú zahrnuté návrhy z volebných schôdzí v miestnych skupinách i obvodoch a zo zjazdu.

Zjazd jednohlasne zvolil nový 25-členný Ústredný výbor, Hlavnú revíznu komisiu a Čestný súd — oba päťčlenné. Hned po volbách sa konalo prvé plénium ÚV, ktoré jednohlasne zvolilo 11-členné predsedníctvo s predsedom ÚV Adamom Chalupcom. Zároveň sa konštituovali Hlavná revízna komisia a Čestný súd. Výsledky volieb, predovšetkým nového predsedu ÚV, prijali delegáti dielhotrvajúcim burlivým potleskom.

Potom sa ujal slova mgr. Stanisław Jermak, ktorý podľačoval ustúpujúcomu predsedovi Jánovi Molitorisovi za dlhorčnú prácu a odovzdal mu odmenu od ministra vnútra.

Predsedka HRK kr. Alojz Šperlák podľačovala za volbu a zdôraznil, že za členov HRK boli zvolení odbornici, ktorí urobia všetko, aby čo najlepšie pomáhali v práci Ústredného výboru.

Na záver zjazdu predsedza Adam Chalupec vrele podľačoval predošlému Ústrednému výboru a kr. Jánovi Molitorisovi za dlhorčnú obetavú prácu vo funkcií predsedu ÚV a zároveň poprosil o spoluprácu členov predsedníctva, Ústredného výboru a všetkých krajjanov. Podľačoval za zvolenie a vyjadril presvedčenie, že novozvolený ÚV bude dobre pracovať v prospech všetkých krajjanov a poprosil, aby delegáti oboznámovali krajanov vo svojich miestnych skupinách s výsledkami zjazdu. Nakoniec zaželal všetkým pracovných úspechov a uzavrel zjazdové rokovania.

WYSTĄPIENIE PRZEDSTAWICIELA WYDZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO KC PZPR DR. KAZIMIERZA MAMAKA NA VI ZJEŹDZIE TKCis

SZANOWNI TOWARZYSZE
I OBYWATELE DELEGACI!

Statutowy Zjazd Waszego Towarzystwa odbywa się w okresie przygotowań do VIII Zjazdu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Kampania przedzajazdowa stanowi ważne wydarzenie w życiu partii i całego narodu. Jej przebieg żywotnie interesuje każdego polskiego obywataela, bowiem Zjazd określa nie tylko strategię dalszego rozwoju socjalistycznej Polski, ale przyjmie program działania na najbliższe 5-lecie i określi uwarunkowania jego realizacji.

Aby przyjęty na Zjeździe program rozwoju socjalistycznej Polski możliwie najpełniej uwzględniał wszystkie jego aspekty, Komitet Centralny PZPR opublikował wytyczne na VIII Zjazd „O dalszy rozwój socjalistycznej Polski, o pomyślność narodu polskiego” zapraszając do dyskusji nad nimi całe społeczeństwo.

Tocząca się debata obejmuje przede wszystkim ogniąca organizacyjne partii, ale wykracza daleko poza jej sferę.

W różnej formie biorą w niej udział szerokie rzesze bezpartyjnych obywateli, gdyż sprawy o których traktują Wytyczne dotyczą wszystkich obywateli naszego państwa.

Zrozumiałe jest też, że każdy interesuje się ogólną treścią Wytycznych, ale specjalną uwagę zwraca na to, co najbardziej bezpośrednio dotyczy jego środowiska, jego pracy i perspektywy, jakie dla siebie w nich odczuje.

Podejmując dyskusję nad Wytycznymi Komitetu Centralnego dając winny do tego aby uczynić z niej wielkie ogólnonarodowe szkolenie o najważniejszych sprawach kraju, o perspektywach i uwarunkowaniach jego rozwoju, o sposobach walki i przewidywania przeciwności, o miejscu każdego kolektwu, każdego z nas w tej walce, o tym jakie warunki my sami spełniać musimy, aby w trudnych sytuacjach, które stwarza stan gospodarki światowej nadal się rozwijać, nie dać się zepchnąć z dobrego miejsca w rzędzie najwyższej rozwiniętych krajów — osiągniętego tak dużym wysiłkiem.

Ta wielka masowa edukacja, jeśli będzie dostatecznie głęboka i przekonywająca, powinna owocować nam przez małe lata, ułatwiać wyjście z trudnych sytuacji, utrzymywać pożądanego nastrój społeczny, hamować nie realne postulaty i apetyty.

Treści „Tez” przedzajazdowych nie są obliczone na pokłask — nie zawierają łatwych obietnic. Dokumentują one wielkie dokonania lat 70-tych, udowadniają, że w sprzyjających warunkach, nie zmarnowaliśmy ani czasu, ani szansy. Możemy dziś śmiało powiedzieć, że jako kraj zrobiliśmy więcej niż wydawało się to możliwe w roku 1971. Inny jest dzisiaj obraz Polski, jej potencjał materialny oraz sposób społeczny i intelektualnej energii. Inny jest też poziom życia oraz zasięg socjalistycznej demokracji. Mamy też większe niż przed 10 laty potrzeby społeczne i wymagania, którym musimy sprostać.

Wielkim nakładem środków stworzyliśmy miejsca pracy dla wielomilionowego wydziału demograficznego. W tym samym czasie znacznie zwiększyliśmy płace dla wszystkich zatrudnionych i dochody ludności rolniczej. Wydłużona została lista uprawnień i zwielkrotnione na to środki. Mimo znacznych trudności doprowadziliśmy do podwojenia budownictwa mieszkaniowego. Rozbudowaliśmy i zmodernizowaliśmy potencjał wytwarzający

niektórych zadań gospodarczych. Wykonują one między innymi z niższej od planowanej dynamiki rozwoju gospodarki, powodowanej ograniczeniami w dostawach energii, trudnościami zaopatrzeniowo-kooperacyjnymi oraz niepełnym, pomimo pewnej poprawy wykonaniem zadań przewozowych przez transport.

Niska dynamika produkcji materialnej rzutowała niekorzystnie na realizację wytyczonych celów społecznych i gospodarczych, na umacnianie równowagi rynkowej.

O występujących napięciach i trudnościach mówimy szczerze — wierząc, że w warunkach otwartego przedstawienia problemów znajdziemy zrozumienie i nowe impulsy do współdziałania całego społeczeństwa w eliminacji niekorzystnych zjawisk, do osiągania wytyczonego celu jakim jest dobrze człowieka — człowieka coraz bogatszego wewnętrznego, o coraz szerszych horizontach, coraz większych ambicjach kulturalnych, o coraz wyższej moralności. Nie da się tego wykonać bez dalszych konsekwentnych przeobrażeń w postawach ludzkich, bez tworzenia klimatu zaangażowania, bez zespożenia wszystkich sił mogących służyć postępowi, bez zdobycia umysłów i serc dla wielkiej idei tworzenia społeczeństwa na wyższym jakościowym poziomie.

Mówiąc o aktualnej sytuacji na spotkaniu z górnikami w Sosnowcu, I Sekretarz KC PZPR towarzysz Edward Gierek podkreślił z naciskiem, że „...wszystko jest w naszych rękach. Mamy wiele do zrobienia, będziemy sobie stawiać nowe zadania, rozwiązywać nowe problemy, żeby doskonalić nasze życie i warunki naszej pracy, żeby Polska rosła w sile, a narodowi polskiemu żyło się coraz lepiej”.

Ten mobilizujący akcent skierowany jest do wszystkich obywateli naszej Ojczyzny i do każdego z osobna. Obywatele polscy narodowości czeskiej i słowackiej zawsze aktywnie uczestniczyli w realizacji zadań stawianych przez partię i państwo. Niech mi więc wolno będzie wyrazić najbliższe przekonanie, że tak jak dotyczy całego społeczeństwa, która reprezentuje podejmie trud, aby wspólnym wysiłkiem wszystkich obywateli z honorem wykonać przyjęty program dalszego rozwoju Polski, aby w codziennym działaniu każdy z nas na zajmowanym stanowisku pracy wzbogacał go

o nowe doświadczenia pozwalające najpierw zrealizować uchwałę VIII Zjazdu naszej partii.

SZANOWNI DELEGACI!

Działalność Towarzystwa w minionej kadencji ocenić należy pozytywnie. Z powodzeniem i w miarę wszechstronne realizowało zadania statutowe. Jako obywatele naszego kraju, od zarania władzy ludowej nie szczecicie trudu, aby skutecznie pomagać dorobek wspólnej naszej Ojczyzny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Powszechnie znana jest patriotyczna i internacjonalistyczna postawa obywateli polskich czeskich i słowackiej narodowości. W życiu codziennym wyraża się ona w zaangażowanej pracy.

Dzięki poparciu partii i stałej pomocy władz ludowej, obywatele polscy narodowości czeskiej i słowackiej mają warunki do kultywowania języka i kultury narodowej. Podejmowane przez Was działania społeczne — szczególnie w ośrodkach rolniczych — istotnie przyczyniają się do ulepszania życia publicznego a działalności kulturalnej wyróżnia Was w środowisku. Bliska Waszym sercom i każdemu polskiemu patrioci jest zarówno forma jak i jej treść. Dlatego też możecie liczyć na pomoc i wsparcie władz w tym zakresie.

Z uznaniem trzeba zauważać, że Wasza działalność kulturalna wnosi cenny wkład do ogólnonarodowej skarbnicy kutury polskiej: sprzyja umacnianiu przyjaźni i braterskich stosunków między ludźmi, umacnia jedność naszego narodu, która jak podkreślił Lenin winna opierać się „...na najpełniejszym zaufaniu, na jasnym zrozumieniu braterskiej solidarności”. Gdzie się również przypomnieć, że lenińska teoria i praktyka w kwestii narodowej do dziś pozostaje skutecznym narzędziem walki o umocnienie jedności i solidarności sił socjalizmu, demokracji, postępu i pokoju.

Podstawowym ogniwem Waszego działania są koła Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. W nich ogniskuje się zasadnicza działalność statutowa, tam rodzą się inicjatywy dotyczące amatorskiego ruchu artystycznego i jego form. Tam też popularzyje się czytelnictwo książek i czasopism czeskich i słowackich.

W Kole Waszego Towarzystwa powstaje program działalności Waszych „klubów”, w których istnieją sprzyjające warunki do kultywowania obyczajowości i kultury narodowej.

W nich wyrastają działacze i aktywiści Towarzystwa, dźwigający na swych barkach trud społecznej pracy, która tak bardzo wzbogaca Wasze życie kulturalne. Z tego tytułu wszyscy społecznicy zasługują na słowa podziękowania, uznania i powszechny szacunek.

Nieodłącznym składnikiem Waszego życia społeczno-kulturalnego jest poczynie czasopismo „Żivot”. Jak dotychczas dobrze towarzyszy ono Wam w życiu i pracy, pobudza do działania, ukazuje inicjatywy i konkretnych ludzi pracujących na rzecz kultur i języków narodowych. Jego rolę w Waszym życiu ilustruje popularne hasło „Żivot s krajanmi — krajania so Żivotem”. Gdzie się również podkreślić, że „Żivot” właściwie wypełnia ideowe zadania, jakie partia nasza zleciła środkom masowego przekazu, dobrze służy socjalistycznej sprawie.

OBYWATELE DELEGACI!

Wasz dzisiejszy Zjazd wytyczy kierunki dalszego działania Towarzystwa, które sprecyzowane zostaną w podjętej uchwale. Program Waszej pracy zawierał będzie zadania na najbliższą kadencję, scisłe je wiążąc z realizacją programu rozwoju wspólnej naszej ojczyzny — Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Niech mi wolno będzie wyrazić przekonanie, że tak jak dotyczy was wspólnie realizować będziemy uchwały naszej partii, a z jednością działania czerpać siły do pełnego wykonania zadań, jakie postawi przed partią i całym narodem zbliżający się VIII Zjazd PZPR.

Kończąc, w imieniu Wydziału Administracyjnego KC PZPR, który mam zaszczyt reprezentować, pragnę przekazać Wam a za Waszym pośrednictwem wszystkim członkom i działaczom Towarzystwa wyrazy uznania i serdecznego podziękowania za dotychczasową pracę, a Zjazdowi życzenia owoceń obrad.

POSLANIE WOJEWODY NOWOSĄDECKIEGO LECHA BAFII DO VI ZJAZDU TKCis

WOJEWODA NOWOSĄDECKI

Nowy Sącz, dnia 1 grudnia 1979

VI KRAJOWY ZJAZD TOWARZYSTWA
KULTURALNEGO CZECHÓW I SŁOWAKÓW
W POLSCE

KRAKÓW

SZANOWNI DELEGACI!

Przekazuję Wam serdeczne pozdrowienia i życzenia owocnych obrad.

VI Krajowy Zjazd odbywając w okresie powszechnej dyskusji nad tezami zjazdowymi Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, w okresie wybranej pracy całego społeczeństwa, związanej z aktywną realizacją zadań społeczno-gospodarczych. Wysiłku tego nie szczędzą również Członkowie Waszego Towarzystwa, którzy swoją aktywnością i współdziałaniem umacniają więzi braterskiego współżycia ludności czeskiej i słowackiej z ludnością polską przyczyniając się do budownictwa socjalizmu w naszym kraju.

Trwale efekty jakie uzyskują Koła Towarzystwa działające na terenie województwa nowosądeckiego a zwłaszcza w dziedzinie spraw społecznych, kulturalnych i popularyzacji postępowych tradycji wspólnych walk o wyzwolenie narodu polskiego, słowackiego i czeskiego są niewątpliwie dużym przyczynkiem do pomyślnego rozwoju pięknej ziemi nowosądeckiej.

Dziękując Wam za dotychczasowe osiągnięcia i ofiarną, pełną zaangażowania pracę społeczną życie wszystkim członkom Stowarzyszenia dużych osiągnięć w realizacji założonych celów, wiele satysfakcji z dokonań, pomyślności w życiu rodzinnym i osobistym.

LECH BAFIA

BYSTROUŠKA NA HODECH

Pochopila jasně, že vlezla do pasti. Pustila jařmíčku na zem, svěšila hlavu a zaplakala. Tichoučko, sténavé zaplakala, jak by to nemnoži lidé dovedli. Když ulevila své stísněné duši, setřela slzu, přikrčila se ještě více do kouta, aby byla lépe chráněna před případným útokem, a vzpomínala. Rozpomněla se na ono jitro, kdy zelený skokan přišel do jejich příbytku, jak ji revírník unesl, jak rostla v poddanství a jak se osvobodila. Byla blízka zoufalství. Když dostoupilo vrcholu, počal se dostavovat důvěryhodný její klid.

„Nechá si přinde,“ zavřela vztekle, „bůh milé ví, nechám-li mu zde jediné věci v pořádku. Liška se umí bránit a taky se bránit bude.“

Zvenčí dolehly sem šárávě kroky. Vyšívila se jako pérko a schouli se až dozadu pod stůl, pokrytý hromadou hrnců. Byla v nich zavařenina srstková a rybízová, rajská jablíčka, vejce ve vodním skle, okurky v octě, brusinky, hřibky a ryzce, hořice, mřenky ve víně a v těch největších revírníkova nadevše zamílovaná polévka polévek, trdelná — slovem: jedna jediná radost. Bystroušce však byly všecky tyto věci ihostejny.

Nyní se někdo dotkl kliky, dveře slabě vrzly a zvolna, staše zvolna se otvíraly. Posléze se vsunula dovnitř ruka, pak nos, a konečně celá povědomá hlava s kloboukem a vousatou bradou. Revírník nahlížel do komory. Bystroušce bylo stydno pod stolem, a dívala se proto stranou, ač by se byla nejradiji vyhoupla a začala pekelný tanec hned. Neboť se hanbila až po konečky slechů, že opravdu zhroupla a dala se tak polapit.

„Nemám-li na něj aspoň jazyk vyratit?“ uvažovala. „Ne, nechám jej. Ať si má aspoň chvíli radost. Nedozlobím se já, dozlobí se on, a ve vzteku provede každý hloupost, že by ji vůl neutáhl.“

Ježto jí počaly mrtvěti nohy, přeslápla a lehoucne zívala.

„Set sakra pes,“ zaradoval se revírník, „je tu.“

Přibouchl dveře a odešel. Bylo slyšet tmou jeho speč a škodolibý hlas. Aha, svolává rodinu, aby se přišla také podívat na výplatu Bystroušky! Liška se protáhla, uhladila nakvap chlupy, aby bylo viděti, že zrovna není rozrušena. Potom se oddala znovu tupému očekávání.

Zatím revírník, svolav rodinu, zašel doprovázen příslušníky domácnosti do své zbrojnici, až na Andulu, která se bála pušek, kromě hajného Špačka. Visely tu lankasterky, lefošky, kulovnice, brokovnice, revolvery, nábojnice, dalekohled a několik pádných sukovic. Revírník v rozpacích nevěděl, která zbraň by byla nejvhodnější. Již sahal po pušce, když ho zadřel ad-junkt.

„Ve světnici střílet,“ řekl jaksi uštěpačně.

„Co ve světnici, mám ju pustit ven a honit se s ní po hnojisku?“ zaobouril revírník. „Já se letos ještě utopit nechcu.“

Podíval se do hlavně. Leskla se jak hadí oči. Zkusil kohutky a šly až rádot. Byl rozhodnut, snál pušku. Tu však jeho manželka nenadále z důvodu zcela jiných se postavila za názor adjunktův.

„Že by se ti chtělo honit v komoře! Okno třeba vystřeliš a ešce bude venku někdo nešťastné. Vem hůl a sprásku je.“

„Hůl, spráské ju,“ bručel revírník, „z teho si liška něco dělá. Slyšel jsem, jak kerési sedlák káral ženu cepem, mandel žita by byl dávno vymlátil, ale ženy nepokrotil. Zpola živá, ešce se stavěla na paty. S liškou je to nejináč.“

„Dělá, jak chceš,“ vzdechla paní revírníková, „ale to ti, tátó, řeknu, že

revírníkovými a boty jeho zapadaly do temné mazlavé kaše.

„Zde máš, cos chcél,“ řekla liška, pobouřena hněvem, bolestí a studem. „A to eště není všecko. Nezbyde tu pro tvou mlsnou hubu ani hlt!“

Hůl svíštěla vzduchem revírník supěl a klel a liška lítala s místa na místo, uklouzávajíc mu jak had. Komora byla plna stonů, hromožu, kroků, temných ran i západů ostrých i tlumených. Vyvalila se bečka kvašeného zelí, skutálel se sud piva, dno odpadlo a v té potopě tonuly poslední jaterničky a jelita, pukaly demony s borovičkou a slivočicí. Nic netkvělo dosti pevně na svém místě, ba i spanilé dvě šunky zakroužily vzduchem jako předměty vrhané obratným ekvilibristou.

Revírník neviděl a neslyšel nicého, jen rýšavý hřbet lišky a její zlostný štěkot dráždil ho k novým rozmachům. Pod jeho podevěmi mizely hříbečky, hořčice se roztírala po dlážce, hrnce a sklenice rozdrobeny byly v droboučké střípky a úlomky, vodní sklo šplíchalо mu po holenních. V komoře zkrátka byl soudný den, aniž k němu troubil.

Revírníkovo tato výčitka bodla do srdce. Bylo to pravda. Opravdu si děti uvazoval na remínky, když si vyprosily, aby je vzal do lesa. Býval roztržitý a strachoval se, aby je někde nezapomněl, a tož děti na remínkách klusalý před ním jako křepelaci. Bylo to skutečně kruté.

Pověsil tedy pušku a vzal do ruky čagan. Ale jaký čagan! Byla to trnkovice sukovaná, hrbolatá, ne právě svízna, zato těžká a přířehavá. Pepík otevřel hubu úžasem. Na něho stačoval prut. V duchu upřímně politoval Bystroušky, které tak dálko neviděl.

„Stařečku, smím s váma?“ zažadilo.

„Jen za dveře,“ odpověděl ostře děd. „Mohl bys některou dostat a dnes by se špatně běželo pro doktora.“

Pepík dál nepokoušel. Bylo mu jasno, že rány, které budou dnes dopadat, vydadají za všecky jeho výprasky od narození.

„Ani se neptejte, jak ju dobiju,“ slíboval revírník. „Až padne, vypáram jí ten hran mlsná a ty budeš mět, ženo, kožešinku jak hraběnka.“

Bystrouška skrčila se znova pod stůl. Z chodby zněla sem nyní směsice hlasů, eupot bot vysokých i nízkých domácích stříviců, ozvaly se hlasys mužské i ženské. Pepík bojačně promluvil, patrně ve strachu, a Lapák štěkal jak v poledne na žebráka. Ten proti tu ještě scházel.

A opět povolily dveře, ale tentokrát místo ruky vklouzla dovnitř nejprve sukovic. Bystrouška se již nedovedla ovládnouti. Zašklebila se, vycenila zuby a srst se jí zježila po celém těle. Revírník přidrepl, napřáhl hůl a šoural se k lišce.

„Tato, poslechni, tato, nech teho, uvidíš, že se něco stane!“ zvolala prosběná paní revírníková, nastrkuje hluvu do dveří.

„Včí mlč, ženská, včí su tady já, chlap.“ Uznal za dobré udeřiti po lišce. Zasáhl nohu stolu. Bystrouška načezena rozsklila široce tlamu a zabrabala hněvivě: „Přestaň, nedožíre mě!“

Revírník to považoval za projev bázne a žádost o milost. Rozpráhl se znova a skutečně lišku udeřil. Ted v ní dozrálo rozhodnutí, že revírníkovi začne spízirnu přezahovat. Tlapka jí sice otrnula po ráně okamžitě, ale duch se bouřil proti surové uráze. Vystríela hlavu a zuřivě zaštěkala na revírníka.

„Nestydíš se, dědo, zvíře térat, lapneš mě a pak si dondeš s hůlkou. Jak by tobě bylo, kdybym já tě zatáhla do své díry a tam se do tebe pustila? Ešli udeříš znova, postavím se ti venku a pak uhlídáme, kdo s koho. Seš tak lakomé, že ti jde o kósek žvanca? Máš tu všecky dost a já ničeho nic. Žebrotě něsu zvyklá, tož jsem si jen košček vzala. Chceš, udeř, ale to ti řeknu, že pak aji ty utřeš hubu.“

Revírník mezi tím poodstoupil až ke dveřím a Bystrouška se domnívala, že přece jen má lidské srdečce. To se přepočetla. Rozmáchl se holi a ta dohadla jí zprudka na nos. Až to křuplo.

„Tož ty tak, tyranie,“ zasípela a revírníkovi se hněd tak nenaskytla přiležitost udeřiti je po druhé, neboť se vzepjala, vyskočila divě na stůl a všecky poklady po něm rozložené se všecky po zemi hromadou žalostných ssutin a trosek. Sýr plaval v husté polévce, mřenky se mísily s marmeládou, okurky se rozvalovaly v rosolu, střepy se rozletovaly pod nejistými kroky

Paní revírníková odsunula dveře, ulekána náhlým klidem v komoře, z něhož zazněl mužův hlas jako z prohlubiny, avšak na pomoc mu nedospěla. Bystrouška uznala, že její další potě byl by tu byl neúčelný a neprospešný.

„Pro mne už tu nic není,“ řekla, „leda Lapák, očuma, může si tu oblíznout.“

Zamávala oháňkou zvesela a v hrdinském klidu se rozběhla ven. V chodbě bylo tma, až venku bylo jasno zářením sněhu a měsíc v úplňku svítil k ránu jak rybí oko. Bystrouška neměla kdy tuze se rozhlijet a hnalala se střemhlav ze stavení. Pozorovala, že i zde káci, poráží a odhazuje věci, které jí zavazely v cestě. Nejdřív to byly Pepíkovy nohy. Odsunula je nejmeně tlamou a prackami, a Pepík, říčce strachem, zachytily se stařenky. Paní revírníková nemohla zabránit jeho pádu, naopak, Pepík ji strhl a ona zase adjunkta. Bystrouška se přehoupla odhadlaně přes hromadu lidských těl a litovala jen, že má naspech a že jí nemůže také provést něco fiščino; rozponěla se, jak vystehovat jezevce, a byla by ze srdce ráda odplatila lidem dnešní výplatu.

Hon v komoře, dupot, křik a rány vyburcovaly zatím celou myslivnu. I hejno spletí bylo již vzhůru a zvědavě postávalo na zápráži. Minilo svorně, že liška se již odtud nedostane. Lelkovalo a vykládalo, jak se jim všem uleví. Mladý cohout ve své nezkušenosti a pýše se čepejířil, rozkládal, vystupoval na paty a okouněl jako divák nejzvědavější.

„Darmo ty se nebudeš smít!“ zavřela liška a vycenila na něho zuby.

Cohout vycítil zrovna, že nastal nějaký dalekosáhlý obrat, neboť ze stavěni se rozléhal nejmaternejší křik, jaký kdy slyšel. Jako když se tchoř dostane do posady, tak to vyhlízel. Přeslápl z nohy na nohu, zakdákal výstražně k ústupu a sám utíkal pod trakač, hledaje tam záchrannu. Po něm zakdákaly slípky, začal štěkat Lapák, který té noci zase zaspal v kuchyni, a v zahrádce za plotem řvali oba honiči psi, Andula kříčela jako posedlá ve své podstřešní světničce a bála se dolu, snad proto, že nebyla sama; slovem myslivna se podobala blázinci. Jen starý Fousek, zachovávaje klid, procházel se nerušeně mezi komínem a korouhvíčkou po hřebenu střechy. Současně podle jeho uhlazeného zevnějšku a načešaného knírku, vydal se asi na dostaveníčko. Kladl způsobně a ušlechtlitě tlapky jako tvor vzorně vychovaný, občas zamňoval nevrle a zkoušel postavit ocas gracie rovno vzhůru jak svíce, řídě se nejvybranějšími pravidly o kočičím pozdravu.

„Ty seš jediné fešák v celé té bôdě,“ zavolala na něho uznale Bystrouška, když dospěla na záspí. V chladném mrazivém vzdachu se vzpamatovala teprve z hrozného rozčilení a uvědomila si, že ji pálí zadek. Nadzvedla oháňku a protíplála pocuchanou kůži jako děvče, jež usedá v kostele do lavice a dbá, aby se jí nepomačkaly široké šordány, i sedla si zplna do sněhu. Dělal ji dobré ten studený obkladek. Myšlenky její se uklidnily a po divé honbě pocitila neúprosný hlad.

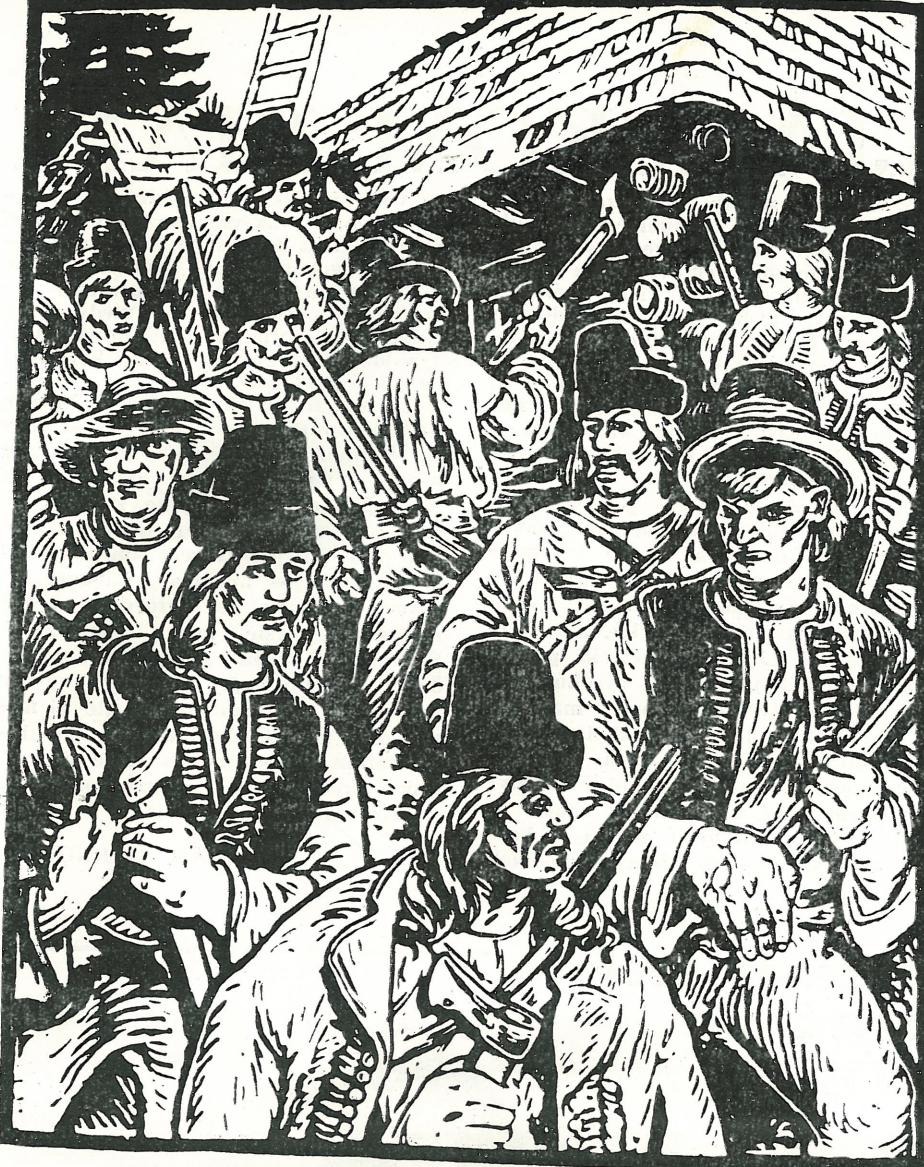
„Není škoda nehnoucí teho všeckýho, co jsme s revírníkem roztancovali?“ pravila. „Má včíl, co chcél. Buďte mu taky škrúčet v bříše.“

Ale revírníkovi v bříše neškrúčelo, když se vyprostil ze strašlivé mazlaviny, do které si tak důkladně sedl. Protřel si oči a chytily se za hlavu, vida spoušť, kterou zavinil. Paní revírníková, jež se nevzpamatovala posud z úleku a vešla za ním do komory, trnula stejně, vnuček Pepík ani nedutal, pan adjunkt založil ruce na záda a vyslovil úžas kratičkou, zato tím hlubší řeči.

Pokračování na str. 16

ILUSTROVAL Evžen Seyček

Milan
Ferko

(úryvok 2)

JÁNOŠÍK

Ako sme písali v minulom číslu, začiname uverejňovať úryvky z románu Jánosík v zaujímavom, historicky overenom spracovaní Milana Ferku. Autor na pozadí jánosíkovského príbehu vykresluje aj venu, pravdivý obraz udalostí na prelome 17. a 18. storočia a priebeh stavovského povstania Františka Rákocziho II. proti Habsburgom v rokoch 1703–1711. Juro Jánosík, poddaný grófa Löwenburga, doštáva sa do blízkosti samotného Rákocziho, ktorého vyslobodzuje z väzenia, zúčastňuje sa priprav a bojov v povstani až do bitky pri Trenčíne, keď sklamany opúšta kuruckých vodcov. Vracia sa do rodného kraja, kde ho však nasilu zverbuju do cisárskeho vojska. Čoskoro z neho zuteká a s niekoľkými kamarátmi do hôr a pridáva sa k zbojnickej Hrajnohevej družine, aby pokračoval v boji proti panskej svojvôli.

— Kiša-Surovca vám nemusím predstavovať, — hodi Hrajnoha palcom po beznosom.

— Teda to nie! — potlapkal Uhorčík starého kuruckého pajtásu. — A ten, čo sa vystričil v okne zadnej tvárou, je ktorý?

— Ondráš, — ukázal na mládenca s fajkou. — Obával sa, že mu odstrelia cumeľ.

Smiali sa a bolo im dobre. Sedeli okolo ohňa v neprístupnej úžlabine, jedli klobásy, pečené hríby a zapijali vínom. Horou sa prestieral teplý augustový večer. Čudne: už je po Vavrinecovi, a noci sú ešte teplé. Celý svet začína ísť akosi naopak. Aj oni — pred rokom kuruci, pred týždňom Ocskayovi labanci, a dnes zelené vojsko. Vojsko, ktorým sa hory len tak hemžia. Jedni zbiehajú od kurucov, druhí od labancov, tretí utekajú pred jednými i druhými. Každy má volajakú príčinu radšej šibnúť do hory, ako vyčkávať doma, kym mu strčia hlavu do jarmu.

— A ty, zachmúrený, ako ti meno?

— Turiak sa volá.

— Coby, Huncagom ma krstili.

Hned si oňom urobili úsudok: nie len drchtavý, ale aj pritupý. A neúprimný, na každého len gáni. Darmo sa nehovori: pred pochybeným sa maj na pozore, znakovitého sa varuj. Krví cert najhorší.

— Huncagom ťa nemohli krstíť. Len Mišom alebo Kubom.

— Kubom, tak, tak, — potešil sa Hrajnoha. — Dobré meno si mu nášiel, Jánosík. Môj milý Hunčík, do smrti budeš Kubom.

Nevlúdný zaválytý mládenec zaškúli na Jánosíka.

— Len naňho neškúl, zachránil ti život, — zdvíhol sa Kiš-Surovec a išiel priložiť na oheň.

— On ako on, — pokreskával si podnapíty Gajdošík, — predo mnou utekali.

A jeho to náramne škrela.

— Čože nepiješ, keď častujem? — zaburácal Hrajnoha na Jura.

— Nežiada sa mi.

— Ak sa nežiada, musí to mať príčinu.

— Cistú hlavu chcem mať, popremýšľať.

— Premýšľaj, bratku, ako chceš, na nič lepsieho neprídeš. Ani ostatní, — pozrel Hrajnoha na Uhorčíka, Gajdošíka a Gašparca. — Pridajte sa k nám, ako som vám hned povedal, a máte po starosti. Ani za čias najväčej kuruckej slávy sme sa nemali tak ako toto leto. Nemám, Kiš, pravdu?

Beznosý prikývol. Ondráš čvrkol povedla zapekátky.

— Lenže leto sa skončí, a čo v zime?

— Do zimy je ďaleko. A keď udríe, poberieme sa volakam do Sliezsku. Do služby.

— Jura ťahá na Dolnú zem, — utrúsil Uhorčík.

— Coby ťahalo! Lež aké iné východisko mám, keď chceme odísť dvaja?

— Či v Sliezsku, či na Dolnej zemi — bez groša sa nikde nepreťieš.

— Tak isto som mu dohováral. Iba som zabudol doložiť, že somár, keď si chce už teraz, v mladých rokoch, uviazať na krk jarmo. Čo ti taká mladá oharica v živote pomôže?

— Pravdaže, vdova je niečo celkom inšie, — zaposmeškoval Juro.

— Veru, niet nad vdovu. Tá už vie, čo a ako s chlapom, čo navarí, ako ulahodiť. Mladá oharica — to je ešte sprosté. Ako šteňa.

— Viem o jednej, — nedal sa Juro, — ktorá všetky tvoje vdovy do fertušky strčí.

— A ja strčím do teba, — sotil Uhorčík Jura v nádeji, že ho zhodí z pnia. Jánosík obsedel.

— No, dosť bolo zábavy, mali by sme si povedať slovo, — nástojil Surovec-Kiš.

Cumlájúci Ondráš prikývol.

— Veru tak.

— Zišli by ste sa nám. Netajíme.

— Aj vy nám, Hrajnoha.

— Tak sa k nám teda pridajte.

— Ja hned.

— Ja by tiež, ale —

— Ja nemám gajdy, tak vlastne mu-

síme.

— A ty, kaprál, — trochu posmešne zatiahol Hrajnoha, — ty sa k nám nepridáš? Ocskayových husárov si pokoril, nechceš Löwenburgovi na strechu pustiť červeného kohútika? Uvidíš, do zimy nazbíjam tolko, že tej svojej kúpiš zlatú particku a odvedies si ju nie na Dolnú zem, ale do Bázky. Tam sú vraj po Turcach celé chotáre volné. Or, kde chceš, sej, kde chceš — nik ti nebráni. Naopak, páni sú radi, že sa tam ľudia usadzujú. Bodaj nie! Ako tam držať vojakov, keď sa nedorobi chlieb? Tak je to veru. A ty, Jánosík, neváhaj, lebo Hrajnoha sa nikdy nikomu neprosil.

— Dobre teda, — postaví sa Juro Jánosík a oprie sa o valašku. — Podme rovnat svet.

— Chvalabohu, že si sa vyslovil. Nedám na povery, ale osmička je moje štastné číslo. Vy štyria, my štyria —

— Už nie sme my a vy.

— Tak je!

— Už sme jedna družina.

— Ešte nie, — dopil Huncaga zvyšok vína. — Nemôžeme priberať ho- cikoho len tak, bez próby.

— Ty papluh! A či sa neprekážali dostaťce pri Furmanskej krémke? Keby nie oni, bol by ťa vyproboval katev oheň.

— Všetko jedno. Keď si proboval nás, musíš aj ich. Vyprobovať a spriehať.

— Nech je po jeho, — pomohol Jánosík Hrajnohovi z rozpakov. — Čo mám spraviť? — otrčil sa k sebe drchtavého. — Za pasy sa s tebou chýtiť?

Huncaga sa vyškobil, dlho kutral za oplečím, až vylovil škatulku. Tajnostkársky z nej vytiahol biely krúžok.

— Talizman?

— Čoby, hostia.

— Hádam len nie, — zatiahol neveriaci Mlynarčík. — Iste len obyčajná opátkta.

— Tú by som nenosil a neopatroloval ako sviatost. Skutočne premenené telo Kristá pána.

— Neverím!

— Vzal som ju kňazovi, čo šiel k chorému. A ty si predsa písma, knih znály človek, musíš teda vedieť, že k chorému na posledné pomazanie a prijímanie sa nosí už premenená opátkta, hostia.

— Dobre, a čo s ňou? Chceš mi ju dať? Akoby si zas ty nevedel, že prijímať sa smie iba na lačný žalúdok.

S rozškerenou tvárou strkal Huncaga hostiu Jánosíkovi pod nos.

— Z trinástich krokov čertovskou gulkou traftí, — zdvíhol tenučkú opátktu. — A keď potečie krv, budeš náš.

— Také próby je nerobím, — odstíl mu Juro ruku.

Ostatní tiež odmietli.

— Nikdy som si nerobil posmech zo žida ani z luterána, nebudem si ani z katolicej sviatosti.

— Nechaj ho, Juro, — zatiahol Hrajnoha. — Keď si vypije, začína šalief. Chodí drchmať, paskuda! A či som ťa ja tak proboval? Aj ich vyprobujem tak ako vás. Šuhajci, s pištoľou, v ruke treba preskočiť vatru čo je chlapovi po plecia, a po doskoku trafti niektoří smrečok. To je všetko.

— Co sme, valasi či honelnici? — ohradil sa Gašparec. — Ti sa tak hravajú. Ibaže namiesto pištole majú v ruke kameň a tým triafajú.

— To nie je hra, — povedal vážne Hrajnoha, — ale zaklinanie. Že aj cez oheň, — utrúsil do plameňov štipku pušného prachu, — aj cez vodu a svetlé mämenie, — odial do vatry zo svojej čutory, — pribehneš kamarátovi na pomoc a zrasis nepriateľa. Preto neskáčeš cez obyčajnú vatru,

ale posvätnú, — hodi napokon štipku so. Plamene sa pozlátili.

Prvý šiel Uhorčík. Skočil ľahko a streli hned po dojade. Ibaže nie do smrečka, ktorý vybral Hrajnoha.

— Jaj, mal si predtým povedať.

— Dobre, koťuha.

Spolu s ostatnými Juro videl, že Uhorčíkom zasiahnutý smrek je o dobro dľa hrubší.

Gašparec si pomohol pri strele druhou rukou. Okrem toho cielil miužku nad zem, kde sa smrečok rozoreňoval. Ale zasiahol.

Sebavedomý Gajdošík sa pri dopade poklzoľ, vypáli len tak neverimboha, ale prestrelil kmeň takmer v prostredku.

— To ti pomohol boh, alebo čert? — čudoval sa Surovec.

— Moja chýrna gajdoška, ruka, — natriasal sa Gajdošík a keby bol mohol, bol by dal dierku do rámu.

— Kto netrafi po prvé — hundral Huncaga, — môže ísť na tri skusy.

Platiilo to na Jura, on bol na rade. Nedbal na zlomyselné veštenie.

— Môžem ten smrečok aj zoťať? — zamával Ondrášovou valaškou.

— Fiha, s tým ešte nik neprišiel, — popravil si Hrajnoha opasok. — Chceš tak ďaleko doskočiť?

— Uvidíš.

Už vo výskoku nad vatrou rozkrútil valašku a len čo dopadol, prudko ju vymrštil. Tenko nabrúsená čepel odsklia vrahček.

— To som teda ešte nevidel.

— Ani ja.

Kamaráti sa neprestali čudovať ani potom, keď sa vrátil s valaškou a podal ju Ondrášovi.

— Hotový zázrak.

Najmôjdušu, husár s valaškou si to bol, hahaha.

— Pravdaže, a len jej môžem d'akováť, že mám hlavu na krku. Sprevádzka ma celým životom. Keď som sa narodil — rozpravá mama, otec od radosti zataľ valašku do hradby. Tak tuho, že ju vytiahli až po mojom krste. S drevou valaškou som sa učil chodiť. So ťeleznou som vyrastal, bránil sa i útoči. Valaškou som našim kozárom rájal najšťavnatejšie vetvičky, takže naša Belana a Bradáčka mali v dedine najviac mlieka. S valaškou odlipti kus kôry na krpce i lyka na omotky nastahuješ. S valaškou sa k divým včelám prerubeš, zajaca skoliš a keď si na konci poriska spravíš bodec, i rybu napichneš. Keď treba, prekleštiť ti valaška hútie, keď treba, vyvali závoru. Prerubeš s ňou ľad malinu dočiahanie. A oholiš sa pred vchľadmi. Valaška je miera — nijaký kupec ťa neošmekne, keď máš na nej prešporský alebo viedenský rif. Co komu kniha, — pozrel Juro na Gašpara, — to mne valaška. Keď ma knieža poslal na zvedy, popísal som si na ňu všetky hradby a kompanie, každého vojaka. Nie je tak, Surovec?

— Veru, ani život mu nebola taký vzácny ako valaška, keď sme mu skočili na kobylku pred Veľkým Šarišom.

Až dovtedy všedná, nepovšimnutá Ondrášova valaška prechádzala z ruky do ruky ako poklad.

— No, ak máme byť jedna kompania, — odtisol Huncaga valašku, keď mu je Surovec podal, — tak ich ešte musíš, hajtmán, sprisahať.

I prísaha sa zdala Hrajnohovi zbytočná, nechceť však porušiť regulu.

— Podte, ūhajci, spravíme to jedným vrzom, — postavil ich vôkol pahreby a natiahol ruku. Dočkal, kým tak všetci nespravili a keď sa im prsty navzájom dotýkali, vyzval: Opakujte po mne. Prisáham na tento posvätný oheň. A na svoju vieri. Ze budem poslúchať hajtmára. Vždy a všade. Pomáhať v biede kamarátom. A že nikoho z družiny nezradím. Ani na mučenie. Ani pri spovedi. Ani frajerke. Tak mi páumbo pomáhaj.

O MLADÝCH V KRAJANSKOM DIANI

Otázky mládeže zaberajú veľa miesta v smerniciach predložených k celospoločenskej diskusii pred VIII. zjazdom PZRS. Poukazujú na široké možnosti mladého pokolenia v oblasti vzdelávania, rozvíjania duševných a fyzických schopností, ako aj možnosti spoločenského vzostupu, ale zároveň kladú pred ním vysoké požiadavky a náročné úlohy. Ani nie div, vďaka „mladá generácia – čítame v tomto dokumente – vzdelená a vychovaná v podmienkach ľudového Poľska, prevezme postupne spolu-zodpovednosť za osudy krajiny“.

Transponujeme túto konštatáciu do oblasti pôsobnosti našej Spoločnosti. Dospejeme k rovnakému záveru, že perspektívy ďalšieho úspešného rozvoja našej organizácie ležia v rukách dnešnej krajanskej mládeže. Túto čestnú a zodpovednú povinnosť pokračovalky v krajanskom hnutí splní tým lepšie, čím lepšie a čo najskôr preveri svoje sily a schopnosti v konkrétnej pôsobnosti našej Spoločnosti. Skratka, aby bola k tejto dôležitej úlohe čo najlepšie pripravená. Bude to závisieť aj od toho, ako dokáže v krajanskej činnosti využiť skúsenosť

svojich predchodcov a spojiť s vlastnou iniciatívou a nápaditosťou, ako sa naučí rozvíjať hodnoty, ktoré slúžili a slúžia prospechu našej organizácie. Len vtedy naša mládež bude môcť plne nadviazať na pekné tradicie krajanského hnutia a úspešne zvelaďovať výsledky dosiahnuté za výše tridsať rokov pôsobnosti KSCaS v Poľsku.

Naša Spoločnosť od začiatku svojej existencie venovala a venuje mládeži mimoriadnu pozornosť. Prejavuje sa to tak v starostlivosti o školskú mládež a vyučovanie materinských jazykov, ako aj o dosievanju mládeži jej zapájaním do organizačnej i kultúrnej pôsobnosti KSCaS, najmä do ochotníckeho umelčekého hnutia. Hovorili o tom delegáti na nedávnom VI. zjazde našej Spoločnosti a poukazovali tak na úspešnú pôsobnosť mladých vo folklórnych súboroch, ako aj na ich potreby. Našlo to svoj výraz taktiež v zjazdovom uznesení. Súhlasne s tým treba vytvárať podmienky pre ēste plinšie a aktívnejšie zapájanie mládeže do krajanského diania a účinnejšie angažovať jej elán a energiu pre tvorivú spoluúčasť v kultúrnom živote svojich obcí a miestnych skupín.

Smernice strany zdôrazňujú, že ochotnícka tvorba a spoločenské kultúrne hnutie má sa stretáť s nevyhnutnou hmotou, repertoárovou a odbornou pomocou. Tak isto náležitú starostlivosť treba venovať ľudovým umelcom. Totiž ľudové umenie a ochotnícka tvorba tvoria nenhoditeľnú hybnú silu kultúrneho vzostupu mäs, majú bohaté tradicie, znamenajú ne-rozlučnú súčasť národnej kultúry a čo je zvlášť dôležité – majú obrovskú výchovnú hodnotu.

Naši mladí ochotníci pôsobia vo folklórnych súboroch, kapelách, divadelných krúžkoch a iných ochotníckych telesach môžu teda oprávne očakávať všeestrannú pomoc, najmä choreografickú a metodickú, ak chceme, aby ich záslužná umelčeká pôsobnosť dosiahla primerané vysokú úroveň. Vedúci týchto súborov malí by sa pravidelne zúčastňovať školení, kurzov budú iných vzdelávacích podujati, organizovaných vojvodskými kultúrnymi strediskami. Zase súboru musia čo najčastejšie vystupovať nielen v krajanských strediskách, ale aj mimo nich

– vo vojvodských a gminných podujatiach napr. takých, ako Oravská jar, Spišská zima a ďalších. Len vtedy pôsobnosť ochotníckych súborov bude mať patričný zmysel a prinesie celospoločenský úžitok. Iba vtedy budú náležite a osozo využiť prostriedky, vynaložené na rozvoj ochotníckej umelčejkej tvorby.

Zdá sa, že by sa zároveň malo ešte širšie populariérovať našich krajanských ľudových umelcov. Tešíme sa z úspechov rezábarskeho majstra kr. Andreja Gombóša a jeho žiakov, ale predsa v radoch našej Spoločnosti je ešte rad ďalších tvorcov, medzi nimi aj mladých – maliarov, kovovýtvarníkov, rezábarov, atď., ktorých umenie nepoznajú širšie kruhy spoločnosti. Práve im treba poskytovať pomoc organizovaním napr. putovných výstav v krajanských klubovniach, ale aj mimo nich a v Československu, populárizovaním na stránkach tlače a pod. Takto by sa malo chápať rozvojanie ľudovej kultúry a umenia.

JÁN ŠPERNOGA

Športové drobničky

MALÍ MARATÓNCI

O maratónskom behu vieme, že je to jedna z najnáamávejších športových disciplín. Startujú v ňom – a aspoň dôdenďavna štartovali – väčšinou starší, dobre pripravení bežci, ktorí získali pretekárské skúsenosti najprv na kratších tratiach. Preto ani nie div, že na nedávnom I. maratóne mieru vo Varšave vyvolal veľkú senzáciu 9-ročný Sławomir Śliwiński, ktorý prebehol trať dĺžu 42 195 m za 6 hod. a 17 minút. Nie je to ojedinelý prípad. Pred niekoľkými mesiacmi obehol svet správa, že v Spojených štátach 6-ročný Adam Bockminster Coocs prekonal maratónsku trať dokonca za 5 hodín 35 min. a 9 sek. Je tu len otázka, aký to má zmysel?

Už niekoľko rokov sa maratónskych behov zúčastňujú aj ženy. Najlepší výsledok na svete dosiahla Nórka Grete Waitzová, ktorá v októbri zabehl túto trať v New Yorku za 2:27.33,0 hod. Týmto časom by na OH v Londýne vybojovala zlatú medailu. Na spomínanom Maratóne mieru vo Varšave Polka Renata Pentlinowska dosiahla čas 2:51.38,0 hod. Pre zaujimavosť hodno uviesť, že najlepší na svete výsledok mužov dosahuje 2:08.33,6 hod.

ČESKOSLOVENSKÁ SPARTAKIÁDA '80

K najvýznamnejším športovým udalostiam v ČSSR v roku 1980 bude patrila VI. celoštátna spartakiáda. Do prípravy na toto veľkolepé podujatie sa už v minulom roku aktívne zapojilo vyše 2 milióny čs. obyvateľov od

predškolského veku až po dospelých v pokročilom veku. Všetci cvičenci sa najprv pripravujú na miestne a obvodné spartakiády, z ktorých vyše 600 000 postúpi na 120 okresných spartakiád v máji a začiatkom júna budúceho roka. Najlepší z nich – spolu 170 000 – vystúpia vo finále VI. československej spartakiády, ktorá sa bude konať v dňoch 26. – 29. júna 1980 na strahovskom štadióne v Prahe.

MEDAILY POESKÝCH

SPORTOVCOV

V roku 1979 polskí športovci vybojovali na majstrovstvách sveta a európskych šampionátoch spolu 55 medailí, z toho 10 zlatých, 17 strieborných a 28 bronzových. Pripromeňme zlatých medailistov. Majstrovstvá sveta: A. Supron (zápasenie), W. Marszałek (vodný motorizmus), družstvo kajakárov, P. Bureczyński (bojery), M. Seweryn (vzpínanie). Majstrovstvá Európy: S. Olszewski (motocyklistika), H. Średnicki (box), M. Kozakiewicz, M. Woronin a D. Perkowá (všetci ľahká atletika).

NAJROZŠÍRENEJŠIE ŠPORTY

Najrozšíreným športovým odvetvím medzi olympijskými športami na svete je dnes futbal so 148 členskými krajinami. Nasleduje basketbal – 143, ľahká atletika – 140, volejbal – 120, plávanie – 109, cyklistika – 105, vzpínanie – 104, box – 99, strelectvo – 98, judo – 98. Naopak k športom s najmenším počtom organizovaných zväzov patri sánkárstvo – 23, rýchloskorúčovanie – 21 a jazda na bicykle – 18.

Hviezdy svetovej estrády

LIVIN' BLUES

Táto holandská skupina, ktorú dnes predstavujeme, je v Poľsku dobre známa. Bola u nás niekolkokrát na koncertnom turné, vystupovala na festivale v Sopote a všade dosiahla obrovský úspech. Mierou jej popularity sa stala dlhohrajúca platňa Live Livin' Blues, vydaná v r. 1977 vo vysokom náklade výrobňou Muza a okamžite vypredaná, za čo skupina získala cenu Zlatú platňu. Po švédskej ABBA-e bola to druhá skupina z cudziny, ktorá získala túto cennú trofej.

Livin' Blues existuje od roku 1968. Odvtedy sa sice v jej členskom zložení uskutočnilo niekoľko zmien, ale charakter predvádzanej hudby sa nezmenil podnes. Je ním – ako sugeruje aj názov skupiny – blues a prenejšie tzv. biely druh bluesu, ktorý sa v Holandsku, ale nepochybne aj inde, teší veľkému záujmu milovníkov hudby. Hodno tuná poznamenať, že s bielem bluesom predsa veľmi úspešne vystupovali také skupiny, ako Cuby and Blizzards, Oskar Benton Blues Band alebo Focus.

Vedúcim, aranžérom a vôbec „hlavnou“ celej umelčej činnosti skupiny je od začiatku jej existencie gitarista Ted Oberg – absolvent Akadémie krásnych umení v Haagu a konštruktér elektrických gitár. Na estráde a v štúdiu s ním učinkuje trojica vynikajúcich inštrumentalistov – basista André Reijen (značek elektroniky a pestovateľ peknej kolekcie kaktusov), Jacob Van Heiningen hrajúci na bicie nástroje a vokalista John Fredriks, ktorý píše texty k Obergovým skladbám.

Skupina Livin' Blues nahrala celý rad platní, ku ktorým o.i. patria: Hells' Session, Wang Dang Doddle, Bamboozle, Rockin' at the Tweedmill, Ram Jam Josey, Live Livin' Blues, Blue Breeze.

ON A ONA

R.F. V našej obci sa má zanedloho konáť maškarný ples. Keďže je to na vidieku dosť zriedkavá udalosť, bola by som veľmi rada, keby ste napisali pári slov a spoločenských pravidlach a zvykoch na takomto podujatí.

Maškarné plesy a karnevaly sú ovela veselšie a volnejšie ako ostatné tanecné zábavy. Ale aj na nich má veselosť svoje hranice, ktoré sú slušný človek by nemal prekročiť; teda by nemal byť dotieravý, opitý či hrubý.

Na maškarnom plese odpadá do polnočei predstavovanie ženy, majú mažnosti vyberať si tanecnika, manželský pári nemusí tančovať spolu, môže sa brať tanecnikov či tanecnice z kolá – jednoducho až do polnoci sa nemusí dbať na pravidlá. To však platí len pre masky. Nemáškovaní tanecníci či tanecnice musia pravidlá zachovať.

Po odmaskovaní sa maškarný ples mení na normálny a k slovu sa opäť dočasťa vyžadovaná etika (písali sme o tom v č. 2/79). Pribudne k nej ešte jedno pravidlo: Muži majú po polnoci vyzývať do tanca tie ženy, ak ich spoznajú, s ktorými do polnoci často tancovali, aj keď sú po ich odmaskovaní možno sklamani.

Maškarné kostýmy žien a mužov malí byť vkušné a vtipné, no a úmerné veku a postave. Napr. silná alebo staršia žena by ako snehulička výzerala trápne. Podľa mňa ženy by sa mali využívať kostýmov z požičovní, ktoré im svoju ošúchanou a prepotenou „krásou“ rozhodne nedodajú pôvab. Omnoho vtipnejšie môže vyznieť nejaká „fantázia“, ktorú si môžu bez veľkých nákladov prípraviť vseti z výčerných šiat. Možnosti je veľmi vela, treba len porozmýšľať. A keby vám neprišlo na um nie originálne, stačí aj obyčajná maska na tvár.

TETA DORA

naša foto-hádanka

Naša snímka predstavuje známenitu českú speváčku, ktorá si získala veľkú populárnu nielen doma ale i v cudzine. Umeleckú kariéru začala pred 6 rokmi v pražskom divadle Semafor. V r. 1978 vystupovala na festivale v Sopote v Poľsku, kde jej prednášavom vyšla aj platňa s piesňami. Hrajte starý rock and roll a Kaleidoskop. Vystupuje so svojou skupinou Pro rock. Napíšte nám jej meno a pošlite do redakcie.

* * * * *
V Živote č. 11/79 sme uverejnili snímku slovenského speváka Karola Duchoná. Knihy vyzrebovali: Božená Krempaská z Krízovej Vsi, Mária Dubová z Bratislav a Ján Solec z Lublina.

UZNESENIE VI. ZJAZDU KULTÚRNEJ SPOLOČNOSTI ČECHOV A SLOVÁKOV

VI. zjazd Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku vychádzajúci zo širokej predvolebnej kampane, uznesený predzjazdového pléna ÚV, záverov obsiahnutých v referáte ÚV, ako aj na základe zjazdovej diskusie a návrhov predložených návrhovou komisiou jednohlasne schvaluje toto uznesenie.

I. NA ÚSEKU PLNENIA ÚLOH FNJ

Naša krajanská organizácia, všetci jej členovia spolu s celou spoločnosťou žijú dnes v očakávaní na mimoriadne dôležitú udalosť v živote celého národa, akou bude VIII. zjazd Poľskej zjednotenej robotníckej strany, ktorý sa bude koná vo februári 1980 a vytvári program ďalšieho socialistického rozvoja ľudového Poľska v prvej polovici osemdesiatych rokov. Túto významnú udalosť v živote celej krajiny my, členovia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, výtame spolu s celou spoločnosťou zvýšeným pracovným úsilím na všetkých pracoviskách.

Počítame s tým, že vo vecnej celespoločenskej diskusii nad smernicami Ústredného výboru na VIII. zjazd Poľskej zjednotenej robotníckej strany sa aktívne zúčastnia naši členovia. Smernice obsahujú predbežné hodnotenie toho, čo sme urobili v terajšom desaťročí, ako aj návrhy do budúcnosti, ktoré nás majú priblížiť k podstatnému cielu strany: pozdvihnutiu na vyššiu hospodársku a spoločenskú úroveň celej krajiny, každého vojvodstva a k ďalšiemu zlepšeniu existenčných podmienok každej rodiny v Poľsku.

Dekáda sedemdesiatych rokov priniesla Poľsku urýchlený ekonomický a spoločenský rozmach, čo prispelo k rýchlemu tempu rozvoja národného hospodárstva, k jeho ďalšej výstavbe a modernizácii. Uskutočnila sa zmena štruktúry priemyslu, polnohospodárstva a iných odvetví národného hospodárstva. Zároveň priniesla kvantitatívne väčšie a kvalitatívne nové potreby. V tomto období sa zvýšil výrobný potenciál vojvodstiev a súčasne bola vyriešená otázka dva a pol miliónovej demografickej výše. V tejto dekáde začalo po prvý raz pracovať spolu šesť miliónov osôb, pre ktorých bolo treba zaistiť pracovné miesta. Rozvojový dynamizmus a rýchly rast hospodárskeho potenciálu, ako aj rast životnej úrovne sa prejavil tak v mes-

tách, ako aj na vidieku. Príkladom týchto zmien v oblastiach obývaných našou českou a slovenskou národnosťou menšinou je výstavba veľkého palivovo-energetického komplexu Belchatów neďaleko Kucova a veľkého závodu bavlnárskeho priemyslu v Zelove. Zmenil sa obraz Oravy a Spiša, kde vyrástli nové domy, cesty, širšia sieť zdravotníckych stredíšk a obchodov, nové kultúrne domy v Krempachoch, Dolnej Zubriei a Oravke, ako aj priehrada na Dunajci, budovaná pri Nedeckom zámku. V strede pozornosti strany sa nachádzajú otázky rozvoja osvetvy, vedy a kultúry. Rozvinula sa pôsobnosť spoločenských a kultúrnych spoločností, v tom aj našej krajanskej organizácie.

Rýchle tempo rozvoja priemyslu sprevádzala paralelne modernizácia celého polnohospodárstva, ako aj dôležité pre celú spoločnosť rozhodnutia v sociálnej politike, čo bolo rovnako nákladné, ako výstavba tisícov výrobných objektov. Mimoriadne veľký význam malo zavedenie dôchodkového systému pre súkromne hospodáriacich rolníkov a ich rodiny, poistenie celého obyvateľstva miest a vidieka, ako aj pomoc rodine v starostlivosti o deti. Realizuje sa veľký program bytovej výstavby, ktorý má zaistiť samostatný byt každej rodine v Poľsku. V uplynutom desaťročí sa upevnilo miesto Poľska v Európe a vo svete, v medzinárodnej spolupráci, v boji za spoločenský pokrok a mier.

Hlavným cieľom spoločensko-hospodárskeho rozvoja Poľska v osemdesiatych rokoch je pokračovanie v stratégii formulovanej na VI. a rozvinutej na VII. zjazde PZRS, ktoréj podstatou je sústredenie sa na ďalšom systematickom hospodárskom rozvoji a ďalšom pozdvihovaní životnej úrovne pracujúcich miest a vidieka, zlepšovanie životnej úrovne výživy a raste spotreby priemyselných výrobkov a služieb. Dospejeme k tomu využitím obrovského potenciálu dosiahnutého v sedemdesiatych rokoch, v zlepšení efektivity hospodárenia a využitím rezerv tak v oblasti metód hospodárenia, ako aj v oblasti produktivity práce. Môžeme zmeniť spotrebú materiálov, surovín, palív a energie, môžeme lepšie využiť zásoby pracovných síl lepšou organizáciou práce, povzbudzovaním výrobcnej a spoločenskej iniciatívy.

Dosiahnutie cieľov spoločensko-hospodárskeho rozvoja obsiahnutých v smerniciach na VIII. zjazde strany bude závisieť od všeestrannej podpory spoločnosti, od nášho postoja, tvorivej spoluúčasti a aktivity nás všetkých.

Zástupcovia nowosączských orgánov mgr. Stanisław Kuta a mgr. Józef Niemiec (zľava) odovzdávajú odznaky Za zásluhy pre Nowosączské vojvodstvo kr. Jánovi Repiščákovi a Augustínovi Andrašákovi.

Do predsedníctva VI. zjazdu KSČaS boli pozvaní: zastupca Administratívneho oddelenia, náčelník Spoločensko-administratívneho oddelenia ministerstva vnútra mgr. Stanisław Kuta, vedúci Administratívneho oddelenia VV PZRS v Nowosączu, zástupca Administratívneho oddelenia KV PZRS v Krakove mgr. Franciszek Kolodziej, vedúci oddelenia Vojvodského úradu v Nowom Sączi mgr. Józef Niemiec, ako aj Augustín Bryja, Vladimír Hess, Adam Chalupec, Mečislav Kimmer, Bronislav Knap, Anna Mačičáková, Ján Molitoris, Ján Novák a Ján Šternog.

Tento postoj treba stvárať vo všetkých zložkách našej organizácie svedomitou prácou, aktivity v spoločenskom a hospodárskom živote, spájaním záujmov každého z nás so spoločenským záujmom. Väčšina z nás, členov Spoločnosti, pracuje v polnohospodárstve, žije na vidieku, a práve v tejto oblasti mali by sme sústreďiť naše úsilie pri realizácii stanovených úloh. Totiž iba od plnej angažovanosti všetkých rolníkov a ich prostriedkov závisí stály rast polnohospodárskej výroby, čo má podstatný význam pre uspokojenie stále rastúcich potrieb v oblasti výživy a budúcej realizáciu plánov spoločensko-hospodárskeho rozvoja krajiny.

VI. zjazd ukladá, aby všetky organizačné zložky KSČaS a všetci jej činitelia aktívne prispievali k zomknutiu všetkých členov a krajanov okolo základných cieľov politiky strany a štátu, v práci pre blaho ľudového Poľska, našich dedín, miest a našich rodín.

Zjazd vyjadruje presvedčenie, že aj ďalšia kultúrna, osvetová a výchovná činnosť našej organizácie bude zameraná v prospech aktívnej spoluúčasti

pri realizácii spoločného programu Frontu národnej jednoty. Aktívnu spoločenskou, hospodárskou a kultúrnou pôsobnosťou, zvýšeným pracovným úsilím na všetkých pracoviskách podporíme program, ktorý načrtne strana na svojom VIII. zjazde. Je to totiž podmienka našich úspechov a súčasne najlepší prejav podpory pre uskutočnenie programu socialistického rozvoja Poľska. Svedomitou prácou dáme konkrétny obsah nášmu tradičnému heslu: Spoločne žijeme — spoločne budujeme.

II. NA ORGANIZAČNOM ÚSEKU

VI. zjazd konštataje, že v pôsobnosti KSČaS nastal všeobecný pokrok. Zároveň však poukazuje na niektoré nespĺnené úlohy z uznesení V. zjazdu a na to, že Spoločnosť vo svojej práci nevyužila všetky možnosti, aké dávajú stanovy KSČaS. So zreteľom na to, aby sa práca všetkých našich organizačných zložiek a najmä Ústredného výboru zlepšila, treba všetky nespĺnené úlohy zrealizovať v nastávajúcom období spolu s úlohami schválenými počas terajšieho rokovania.

Jednou z najdôležitejších úloh Spoločnosti, najmä miestnych skupín, je rozširovanie členskej základnej a krajanské aktívnej a plnej zapájanie členov do práce našej organizácie. Zároveň je nutné vypracovať formy a metódy práce, ktoré pozdvihnu úlohu miestnych skupín. Keďže organizačná práca v uplynulom volebnom období mala isté nedostatky, treba tejto problematike v nastávajúcom období venovať zvýšenú pozornosť. Aby sa zabezpečilo riadne plnenie uznesení v tejto oblasti a pozdvihlo aj kultúrnu prácu, treba vypracovať podrobnejší pracovný poriadok Ústredného výboru a dôsledne ho dodržiavať. Je tiekto nevyhnutné vytvoriť pri Ústrednom výbore problémové komisie, o. i. pre organizačné, kultúrne a osvetové otázky, ktoré by mali poradenský a posudkový charakter a pomáhali v ustanovení smerov a metód pôsobnosti, ako aj riešenia aktuálnych problémov v realizácii schválených uznesení a pracovných plánov.

Zároveň treba zlepšiť styky Ústredného výboru a obvodov s miestnymi skupinami. Preto zjazd odporúča plánovite pôsobiť na všetky organizačné zložky prostredníctvom našich najlepších aktivistov — členov orgánov Spoločnosti a súčasne rozširovať krajanský aktív. Naďalej treba pokračovať v práci s krajanskou obcou a dospejvajúcou mládežou. So zreteľom na rastúci podiel žien v Spoločnosti, naša organizácia mala by vo svojom programe využívať vo väčšej miere ich spoločenskú a kultúr-

VYZNAMENANIA NA ZJAZDE

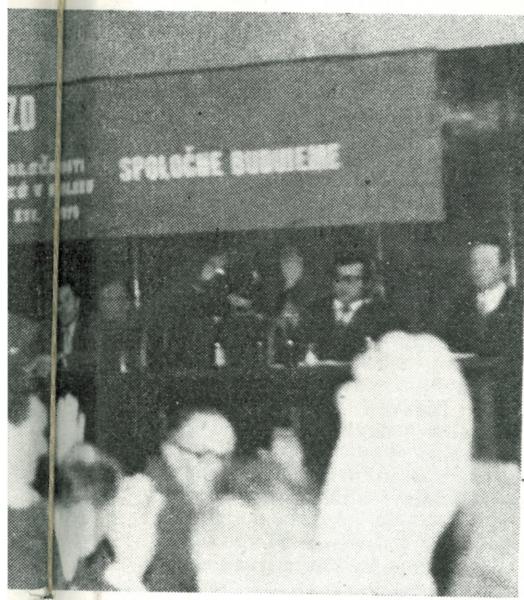
Dojímavým momentom prvého dňa zjazdových rokovaní bol odovzdanie Zlatého kríža za zásluhy udeleného predsedovi MS vo Vyšných Lapšoch kr. Andrejovi Sołtysišovi, ktorý za nedávno zosnulého otca prevzal jeho syn František.

Toto štátne vyznamenanie, ako aj odznak Zaslúžilého kultúrneho činiteľa udeleného pracovníčke UV kr. Márii Žiembovej, odovzdal námestník prezidenta mesta Krakova s. Jan Nowák.

Vojvodský úrad v Nowom Sączi udeliť strieborné odznaky Za zásluhy pre Nowosączské vojvodstvo zasluženým aktivistom KSČaS a to: tojomičkovi ÚV Augustínovi Andrašákovi, predsedovi MS v Podvuku Jozefovi Gribáčovi, predsedovi MS v Oravke Antonovi Grobarčíkovi, predsedovi MS vo Vyšných Lapšoch Jozefovi Kríškovi a predsedovi MS v Repiskach Jánovi Repiščákovi. Tieto vyznamenania odovzdali zástupcovia nowosączských orgánov s. Stanisław Kuta a Józef Niemiec.

Okrem toho boli na zjazde udelené medaily Za zásluhy pre KSČaS obetavým krajanským činitelom, ktoré odovzdal kr. Ján Molitoris. Zoznam vyznamenaných uviedieme v nasledujúcom čísle.

SLOVÁKOV V POLSKU

oddeľenia ÚV PZRS dr. Kazimierz Ma-
jka, Stanisław Jermak, námestník prezidenta
R.S. i Nowom Sączi mgr. Stanisław Kuta,
člen, riaditeľ Spoločensko-administra-
cie, ako krajania: Augustín Andrašák,
av Inapčík, Ján Kovalík, František Kur-

nu aktivity. Organizačná práca sa musí stáť základom celej pôsobnosti ako jeden z mimoriadne dôležitých výchovných prostriedkov našich členov. Predzajazdové materiály uverejňované v Živote, ako aj zjazdový referát a diskusia známenajú základ a smernicu pre organizačnú prácu a ďalší všeobecný rozvoj našej Spoločnosti. Zjazd zaväzuje Ústredný výbor, aby v súlade so stanovami pravidelne organizoval zasadnutia predsedníctva a pléna Ústredného výboru. Treba sa snažiť, aby sa pravidelne konali zasadania výborov a členské schôdzky miestnych skupín. Musí sa neustále rozširovať a upevňovať kolektívne formy práce všetkých organizačných zložiek KSČaS. Okrem toho treba v Spoločnosti zamestnať skúsených inštruktorov.

III. NA ÚSEKU KULTÚRNEJ ČINNOSTI

K najsúrnejším úlohám Spoločnosti patrí širší než doteraz rozvoj kultúrnej činnosti v miestnych skupinách, najmä na Orave.

Zjazd konštatuje, že v uplynulom období naša Spoločnosť dostala na kultúrne účely od ľudového štátu väčšie finančné prostriedky, ako v predošom období. Vďaka týmto prostriedkom naša organizácia môže a mala by rozvíjať širokú kultúrnú činnosť a najmä:

1. Rozhýbať a upevniť prácu existujúcich ochotníckych súborov a spracúvať ročné programy ich pôsobnosti. Je nutné vytvoriť reprezentačný folklórny súbor Spoločnosti na Orave a súčasne zaklaňať nové súbory v miestnych skupinách, aby v každej z nich existovala aspoň jedna z foriem ochotníckeho umenieho hnutia. Súčasne má sa spieť k tomu, aby všetky súbory zvyšovali svoju úroveň a mali zabezpečený patričný repertoár.

2. Treba zabezpečiť inštruktážno-metodickú pomoc, školenie ochotníckych súborov, kapiel, choreografov, vedúcich klubovní.

3. Treba nadalej bežne dopĺňovať vybavenie našich súborov krojmi a hudobnými nástrojmi.

4. Pre všetky súbory organizovať čo najviac vystúpení v krajaniských strediskach a mimo nich, uskutočňovať výmenu jednotlivých súborov, usporadúvať pre ne viacej prehliadok, súťaží a iných podujatí.

5. Treba zhodnotiť prácu jednotlivých klubovní a na tomto základe vypracovať pre ne pracovné programy, sústavne ich prehľovať a obohatovať a bežne dopĺňovať vybavenie týchto kultúrnych stánkov.

6. Treba vyvinúť úsilie pre dokončenie výstavby a vybavenie v najbližšom roku klubovne vo Vyšných Lapšoch, aby sa stala vzornou klubovňou celej KSČaS. Zároveň treba uviesť do finančného rozpočtu prostriedky na plné vybavenie krajaniskej klubovne v Želove, ktorá by sa mala stať reprezentačnou klubovňou v českých strediskach.

7. Náležitú pozornosť má sa venovať rozvíjaniu čítatelstva, zaktívovať prácu požičovní knih, dopĺňovať knižné zbierky, najmä pre mládež a deti.

8. Vyriešiť otázku systematického premietania českých, slovenských a poľských celovečerných a populárno-vedeckých filmov, ako aj filmov pre deti a mládež.

9. Vyvinúť úsilie o vytvorenie reprezentačného súboru KSČaS z existujúcich súborov v miestnych skupinách a súčasne sa usilovať a nadviazať spoluprácu so závodnými ochotníckymi súbormi v Poľsku a v Československu.

Väčšina našich miestnych skupín pôsobí na vidieku. Preto v našej kultúrnej činnosti je nevyhnutná spolupráca a pomoc gminných kultúrnych stredisk, zapájanie našich súborov do kultúrnych podujatí organizovaných vo vojvodstvách a gminách.

IV. NA ÚSEKU OSVETOVEJ ČINNOSTI

Predmetom neustálej starostlivosti celého aktív a členov KSČaS majú byť otázky vyučovania materinských jazykov — českého a slovenského.

Zjazd kladne hodnotiť postoj osvetových a školských orgánov k otázkam vyučovania slovenčiny na základných školách a k záležitosťom súvisiacim so štúdiom krajaniskej mládeže v Československu. Zjazd odporúča, aby sa spoločnosť v spolupráci so školskými orgánmi snažila čo najplnešie využiť existujúce možnosti pre rozšírenie vyučovania slovenského jazyka na školách. Dnešný stav žiakov, ktorí sa učia materinský jazyk na školách, je nevyhovujúci. V tomto kontexte po-važujeme za nutné upevniť styky a súčinnosť Spoločnosti s vojvodskými a gminnými školskými orgánmi a spracovať program spolupráce Spoločnosti so školskými orgánmi a školami. V tejto oblasti treba prehľbiť pôsobnosť miestnych skupín.

Zjazd odporúča nadalej pokračovať — v spolupráci so školskými orgánmi — v organizovaní recitačných súťaží, súťaží kresieb, ako aj českých a slovenských piesní pre deti, športových turnajov a iných podujatí.

Zjazd ukladá Ústrednému výboru a výborom miestnych skupín venovať čo najväčšiu pozornosť deťom učiacim sa slovenčinu na školách a usporadúvať pre ne rôzne podujatia.

Osvetová pôsobnosť je dôležitým prostriedkom spoločensko-politickej výchovy členov našej Spoločnosti. Vo výchovnej činnosti, vyvíjanej tak účasťou KSČaS v realizácii programu FNJ, ako aj samostatne organizačnými zložkami Spoločnosti, malo by sa vysunúť do popredia stvárvňovanie postojov prospevajúcich procesu výstavby rozvinutej socialistickej spoločnosti. Aktívna by mala byť účasť Spoločnosti v procese vlasteneckej a internacionálnej výchovy a stvárvňovania bratského, kultúrneho spolunažívania medzi ľuďmi.

Zjazd ukladá Ústrednému výboru a ostatným organizačným zložkám Spoločnosti, aby:

1. organizovali kurzy českého a slovenského jazyka pre mládež a dospelých;

2. usporadúvali v krajaniských klubovniach prednášky, večierky a beseedy o aktuálnych politických, spoločenských, ekonomických, kultúrnych a iných otázkach, o ktoré je všeobecny záujem;

3. popularizovali a šírili medzi krajanmi pokrovkové tradície spoločných bojov našich národov — poľského, českého a slovenského, organizovali v

NOVÉ ORGÁNY KSČaS ZVOLENÉ NA VI. ZJAZDE ÚSTREDNÝ VÝBOR

ADAM CHALUPEC
JÁN NOVÁK
FRANTIŠEK KURNÁT
BRONISLAV KNAPČÍK
AUGUSTÍN ANDRAŠÁK
FRANTIŠEK HARKABUZ
EUGEN KOTT
FRANTIŠEK KOVALČÍK
ANNA MAČÍČÁKOVÁ
JÁN MOLITORIS
JÁN ŠPERNOGA
AUGUSTÍN BRYJA
JOZEF BRYJA
JOZEF GRONSKÝ
VILÉM HESS
ZENON JERSÁK
JÁN KOVALÍK
EMIL KOZUB
JÁN LUKÁŠ
ANDREJ MILON
LÝDIA MŠALOVÁ
JÁN PACIGA
EDMUND POSPÍŠIL
VIKTÓRIA SMREČÁKOVÁ
ALŽBETA STOJOWSKÁ

— predseda ÚV
— podpredseda ÚV
— podpredseda ÚV
— podpredseda ÚV
— tajomník ÚV
— člen predsedníctva ÚV
— člen ÚV
— členka ÚV
— člen ÚV
— člen ÚV
— členka ÚV
— členka ÚV

HLAVNÁ REVÍZNA KOMISIA

ALOJZ ŠPERLÁK
MECÍSLAV KIMMER
JOZEF KRIŠÍK
JÁN ŠVIENTEK
ANDREJ VAKSMANSKÝ

— predseda
— podpredseda
— tajomník
— člen
— člen

ČESTNÝ SÚD

ANDREJ GOMBOŠ
FRANTIŠEK SVETLÁK
FRANTIŠEK BEDNARČÍK
EUGEN BOSÁK
VLADISLAV POSPÍŠIL

— predseda
— podpredseda
— tajomník
— člen
— člen

BLAHOŽELANIA

Predsedu Ústredného výboru KSČaS Adam Chalupec obdržal pri príležitosti zvolenia do tejto zodpovednej funkcie veľa blaženstiev od krajanov, z Poľska a z Československa. Niektoré z nich uverejňujeme aj na str. 10.

VELVYSLANEC ČESKOSLOVENSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY

Vážený soudruh
Adam Chalupec
predseda Kultúrnej spoločnosti
Čechov a Slovákov
Varšava

Blažopreji Vám ke zvolení predsedou Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov, ktorá je významnou organizáciu v rozvíjení prialstvstv a spolupráce mezi Československou socialistickou republikou a Poľskou lidovou republikou.

Vyjadruji priesvedčenie, že tato spolupráca se bude nadále úspešne rozvíjať a prohlubovať k prospēchu národov obou zemí. Z našej strany jsme pripraveni dle Vašich potrieb vychádzať Vám vstrieč, zejména pokud jde o využívání bohatých možností Československého kulturného strediska.

Do ďalší Vašej odpovednej práci preji Vám hodně úspechov, dobré zdraví a život.

Se soudružským pozdravom

Varšava, dne 6. prosince 1979

JINDŘICH ŘEHOREK

klubovniach miestnych skupín stretávania s účastníkmi protifašistického odboja, najmä s našimi krajanmi-odbojári;

4. oboznamovali české a slovenské obyvatelstvo s českou a slovenskou kultúrou;

5. v tejto oblasti pôsobnosť a v plnení ďalších úloh vyplývajúcich so stanov spolupracovali s miestnymi or-

gánmi strany a ľudovej moci a spoločensko-kultúrnymi organizáciami.

V. NA ÚSEKU VYDAVATEĽSKÉJ ČINNOSTI

Zjazd plne schvaluje hodnotenie obiahnuté v zjazdovom referáte orgánu KSČaS — časopisu Život, ktorý v minulom roku oslavoval 20. výročie svojej pôsobnosti.

UZNESENIE VI. ZJAZDU KSCAS

POKRAČOVANIE ZO STR. 8—9

Hodnotiac náš časopis treba zdôrazniť jeho obrovský tvorivý prinos a zásluhy pre rozvoj organizačnej, kultúrnej, osvetovej a výchovnej práce medzi krajanmi.

Chteme zvlášť zdôrazniť dôležitosť mnohostranného úlohu Života v práci Spoločnosti, v pestovaní národných kultúr, pokročívých ľudových tradícií a materinských jazykov — českého a slovenského, v rozvíjani a prehľbovaní spolupráce s kultúrnymi ustanoviznami v ČSSR. Redakcia a jej kolektív je aktívnym spoluúčastníkom, iniciátorom a spoluorganizátorom celej činnosti KSCAS a krajanského kultúrneho a organizačného života, inšpirátorom mnohých podujatí. Nás časopis je živou kronikou celokrajanského diaenia, popularizuje dobré skúsenosti z práce miestnych skupín a obvodov, významne pomáha aktívu a všetkým členom v ich pôsobnosti.

Veľký význam má hlboká ideovo-politická angažovanosť časopisu a redakčného kolektívu pre otázky socialistického rozvoja krajiny, v propagovanom programu PZRS medzi krajanmi a čitatelmi, v upevňovaní internacionálizmu a socialistického vlasteneckva, priateľstva a spolupráce medzi našimi bratskými krajinami — Poľskom a Československom.

Treba taktiež zdôrazniť úzku spojitosť časopisu s aktívom KSCAS, ktorý sa tvorivo podieľa na stvárňovaní obiahovej stránky Života. Tak isto dopisovatelia, volení v každej miestnej skupine, významne prispievajú k obohacovaniu nášho časopisu o krajanskú tematiku. Je potešiteľné, že medzi nimi je hodne mládeže.

Zjazd vyjadruje srdečné podakovanie vedeniu Života a všetkým pra-

covníkom redakcie, členom krajanskej redakčnej rady, dopisovateli a spolupracovníkom za ich aktívitu a obeťavu krajanskú prácu a želá im do budúcnosti vela nových pracovných úspechov.

Vysoko hodnotíme svedomitu prácu celého redakčného kolektívu a jeho šéfredaktora Adama Chalupea, ktorý má mimoriadne veľký podiel na vzniku a rozvoji našej organizácie a Života.

Celému krajanskému aktívu zjazd vyjadruje veľké uznanie a podakovanie za jeho obetavosť a úsilie pri rozširovaní Života v miestnych skupinách a mimo nich. Práve on je tvorcом stále rastúceho počtu predplatiteľov nášho časopisu.

Zjazd vyjadruje presvedčenie, že v nastávajúcom období bude Život rovno aktívne sprevádzat celú našu pôsobnosť. Nech ju podporuje a propaguje tak, ako to robil doteraz. Je to vyspelý časopis, ktorý pevne tkvie v živote našej organizácie, v našich srdciach.

VI. STYKY S ČESKOSLOVENSKOM

Zjazd kladne hodnotí spoluprácu Spoločnosti s kultúrnymi ustanoviznami Československej socialistickej republiky, najmä s Oddelením pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej v Bratislave a Československým ústavom zahraničným v Prahe, vyvájanú za plnej podpory orgánov štátnej moci PDR. Patria sem aj kultúrne styky v rámci spolupráce pohrianičných oblastí Poľska a Československa, ako aj spolupráca s Československým kultúrnym a informačným strediskom vo Varšave. Zjazd konštatuje, že tato

spolupráca je pre nás prospěšná a obohacuje pôsobnosť našej krajankej organizácie. Zároveň vyslovuje podakovanie československým kultúrnym a osvetovým ustanoviznám za vyvájanú spoluprácu ako aj nádej, že bude úspešne pokračovať a nadalej prispievať k prehľbovaniu polsko-československého piateľstva a spolupráce.

Zjazd súčasne vyjadruje podakovanie stranickym a štátnym orgánom za plné pochopenie našich potrieb v tejto oblasti, za podporovanie našich iniciatív a inú širokú pomoc, ktorá prispeva k rozvoju našej Spoločnosti.

Zjazd ukladá Ústrednému výboru, aby sa v rámci spolupráce s Oddeľním pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej a Československej ústavom zahraničným snaži o zvýšenie počtu zájazdov do Československa pre aktivistov, odbojárov a mládež, ako aj rekreačných pobytov školských detí a liečebných pobytov v ČSSR.

VII. ZÁVEREČNÉ NÁVRHY

Zjazd vyjadruje vrelé podakovanie všetkým výborom miestnych skupín a obvodov, vedúcim súborom a klubovní, celému krajanskému aktívu, ktorí neštrili sily, ale po celé medzijazdové obdobie aktívne a obetavo pracovali pre rozvoj našej krajanskej organizácie a mali základný podiel na výsledkoch našej Spoločnosti.

Zjazd zároveň vyjadruje srdcenné podakovanie ustúpujúcemu predsedníctvu a Ústrednému výboru, Hlavnej revíznej komisi a Čestnému súdu za doterajšiu prácu.

Nevozvoleným ústredným orgánom Spoločnosti zjazd želá mnoho pracovných úspechov.

— Zjazd jednohlasne schvaluje nasledujúce zmeny v stanovách KSCAS:

V kapitole IV. článok b § 25 dote-

razia znenie „zasadania pléna Ústredného výboru sa konajú najmenej dva krát za rok...“ sa mení na „zasadania pléna Ústredného výboru sa majú konáť podľa potreby, najmenej však raz za rok...“

V kapitole IV. článok c § 26 bod 2 doterajšie znenie „zasadania predsedníctva sa konajú najmenej raz za mesiac...“ sa mení na „zasadania predsedníctva sa majú konáť podľa potreby, najmenej však raz za štvrt roka...“

— Zjazd odporúča vydanie stanov KSCAS pre všetkých členov.

— Zjazd odporúča, aby sídlom Ústredného výboru KSCAS bol naďalej Krakov a sídlom redakcie Života Varšava. Zjazd sa obracia s prosbou na Krakovský výbor PZRS a Úrad mesta Krakova o pomoc vo výmene doterajších miestností Ústredného výboru našej Spoločnosti na nové, v súvislosti s generálou opravou budovy, v ktorej sa v súčasnosti nachádza sídlo Ústredného výboru.

— Zjazd ukladá naďalej venovať pozornosť krajankej priľušníkovi protifašistického odboja — bývalým partizánom, vojakom, účastníkom Slovenského národného povstania a ich rodinám. Zároveň zavádzuje Ústredný výbor, aby poskytoval odbojárom všetku pomoc vo vybavovaní etážek spojených s ich prijatím do ZBoWiD-u a získaním odbojárskych práv.

— Zjazd odporúča Ústrednému výboru vybaviť otázky spojené s nepravidelným doručovaním Života.

— Zjazd odporúča, aby všetky návrhy prihlásené v referáte a zjazdovej diskusii boli analyzované na zasadnutí pléna Ústredného výboru a všetky konstruktívne návrhy uvedené do pracovných plánov a dôsledne rešolované. Zjazd odporúča, aby diskusné príspevky k smerniciam na VIII. zjazd PZRS boli odoslané patričným orgánom.

Krakov, dňa 2. decembra 1979.

BLAHOŽELANIA

ADAM CHALUPEC
Redaktor Naczelny
Czasopisma „ŽIVOT“
Warszawa, ul. Foksal 13

Z okazji wyboru Was na prezesa Zarządu Głównego Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce składam serdeczne gratulacje i życzenia sukcesów w utrwalaniu tradycji czeskich i słowackich oraz wielu osiągnięć w budowie sojuszyściowej Polski.

JÓZEF TOSIK
I Sekretarz
Komitetu Miejsko-Gminnego PZPR
w Zelowie

W związku z wyborem ob. redaktora na prezesa Zarządu Głównego Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce mam zaszczyt przesyłać gratulacje oraz jak najserdeczniejsze życzenia wszelkiej pomyślności w kierowaniu organizacją dla dobra jej rozwoju oraz systematycznego pogłębiania przyjaźnielskich stosunków między Czechami, Słowakami i Polakami. Jednocześnie życzę wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

mgr STANISLAW BARANOWSKI
Naczelnik Miasta i Gminy
w Zelowie

ADAM CHALUPEC
šéfredaktor Života
Varšava

Srdečne blažoželáme k Vášmu úspešnému zvoleniu za predsedu Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Polskej Ľudovej republike. Prajeme Vám vo Vašej nastávajúcej záslužnej funkcií dlhého zdravia, veľa optimizmu a nezlomnej vôle.

Pracovníci Oddelenia pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej Bratislava

Poznámky o obchode na Orave

Som rolník, ale zároveň aj dlhoročný spoločenský činiteľ. Z toho dôvodu sa často stretávam s ľuďmi, ktorých povolaním je práca na roli. Tuná u nás, na Orave, je hospodárenie na horskej kamenistej pôde mimoriadne ťažké. Ale každý z nás robí všetko, aby dávala základy existencie a celospoločenským osobám. V rozhovoroch medzi rolníkmi sa najčastejšie hovorí o našich rozličných starostiah spojených s našim gázdovaním. Chcem vám napísat o nedostatkoch v zásobovaní základnými polnohospodárskymi nástrojmi a zariadeniami, ktoré sa prejavujú na tomto území. Sú u nás ťažkosti s nákupom vidiel, podkovákov na podkúvanie koňa, ako aj iných klincov. Nemožno kúpiť reťaze na viazanie kráv či koňov, menších či väčších klesťí, ktoré sú dennodenne potrebné. Chybajú obrúče na súdy, vŕtky do dreva a kovu, ako aj pilníky. Chybajú aj základné farby. V obchodoch nemožno kúpiť sviečky a petrolej, ktoré sú teraz, keď pomerne často vypájajú prúd, nevyhnutne potrebné. Nemožno dostať pilinové kachle nazývané u nás „pilinuki“, ani rošty pre ne, rúry a kolienka. Je to dlhý zoznam, aj keď neúplný.

Pre tieto nevyhnutné veci rolníci cestujú nielen do Jablonky a Čierneho Dunajca, ale aj do Nového Targu, Zakopaného a Rabky. Tratia čas, preplňajú autobusy a — čo je najhoršie — najčastejšie sa vracajú s prázdnymi rukami.

Vieme, že toto náradie a rolnícke zariadenie sa vyrába v Poľsku. Mysíme, že v dosťatočnom množstve. Možnože okrem pilníkov, lebo som čítal v novinách, že sú vyhľadávané v celej krajine. Kde je teda — ako sa hovorí — pes zakopaný?

Sú to zdôvodnené otázky, lebo na našej Orave je jeden obchod v Malej Lipnici, ktorého vedúcou je Michalina Pakosová, a v nom možno kúpiť väčšinu z týchto vecí potrebných rolníkom. V tomto obchode sa k rolníkovi chovajú zdvorilo a vecne. Nie je v situácii, že musí prosiť, aby mohol kúpiť niečo za vlastné, ťažko zarobené peniaze. Ak niečo chybuje zo železiar-

ských výrobkov, čo si rolník žiada, vedúca si to zapíše a v najbližom čase vec vybaví. Zdá sa, že tento „zázrak“ v Malej Lipnici má svoj pôvod v tom, že vedúca má percento z predaja. Kolko predá, tolko zarobi. V ďalších obchodoch GS a iných majú predavači stále platy a nezáleží im na obsluhovaní zákazníkov. Tak či onak si pridu na svoje. A rolníci opravnene nadávajú niečo na obchody, v ktorých nie je to, čo potrebujú, ale aj na tých, ktorí by mali tento stav kontrolovať.

Teraz sa v Poľsku veda diskutuje o tom, ako zlepšiť situáciu v rôznych oblastiach. Prikladám teda aj ja moju „tehličku“ do tejto diskusie a stále dúfam, že mnoho otázok možno vyriešiť, teda aj uvedenú situáciu vo vidieckom obchode na Orave.

JÁN KOVALÍK

ZELOV

Dne 25. listopadu 1979 se konala v Zelově schůze dohližecí rady Obecného družstva Samopomoc Chlopska. Zahájil ji a přivítal přítomně předseda třídy Marian Szymorek.

Předseda výboru Stanisław Chojnicki předložil zprávu o splnění hospodářských a finančních úkolů za deset měsíců roku 1979. Vyplývalo z ní, že družstvo celkový plán splnilo na 113%, sodovkárna pak na 132%, a uzenářství v tomto období vyrábilo dodatečně pro Lodž a Belchatów za 1 138 000 zlatých.

Otázkami stavebních investic v nejbližší době se zabýval předseda St. Chojnicki. Oznámil, že bude nutno rozšíriť pekárnu v Poznaňské ulici, dalej že holičství a kadeřnictví bude přestěhováno z ul. Kilińskeho na Kościuszkiho a mlékárna na náměstí J. Dąmbrowskiego do místnosti po zrušené konfekci (čís. 8). Prodej alkoholických nápojů zůstane v potravinářském obchodě (náměstí čís. 17), protože dům, s nímž se pro tuto prodejnu počítalo, majitel prodal a bude adaptován na byt.

Na záver se o slovo přihlásilo šest členů dohližecí rady. Všichni se zabývali otázkami zásobování potravinářských obchodů, uhlenných skladů a ta-

ké dodávkami hnojiv a jaderných krmív.

Mistopředseda družstva Grzesiak oznamil shromážděným novinku, a sice, že družstvo začalo zpracovávat brambory sušením na bramborový granulát pro výkrmnou prasat ve Wysiężowej. Praxe ukázala, že je to lepší způsob než párení. Kdo má zájem o toto krmivo, může si je objednat v družstevní sušárně pro výkrm kontaktovaných prasat.

W. LUŚCIŃSKI

KREMPACHY

V pondelok 19. novembra 1979 v Krempachoch za účasti pozvaných hostov, stranických a spoločenských činitelov, zástupcov firmy WODROL, ako aj predstaviteľov obce slávnostne prestihli stuhu a do vodovodu začala tieť voda. Obyčajná, čistá a v dostatočnom množstve. Problém, ktorý nás bude v budúcnosti stále viacej trápiť, vo dvoch obciach — Novej Belej a Krempachoch — je vyriešený prinajmenšom do roku 2000. V týchto obciach — najmä v Novej Belej, ktorej celý chotár leží na rovine — napriek vysokej úrovni spodnej vody boli ťažkosti so zavedením vodovodu, keďže tam chybajú kopce, na rozdiel od vysokiny dediniek na skalnatom Podhalí. Preto pre nedostatok prirodzeného rozdielu v úrovni vody treba umele napĺňovať retenčné nádrže a vodovod.

Výstavbu vodovodu hradila Vojvodská správa polnohospodárskych investícii v Nowom Sączu. Hodnota výstavby podľa rozpočtu z roku 1976 — 20 300 000 zł.

Realizáciu tejto investície začal Podnik pre zásobovanie vodou WODROL so sídlom v Krakove a vedúcim stavby bol mgr. inž. Antoni Wincenciak, ktorého som poprosil o rozhovor.

Inž. ANTONI WINCENCIAK: Výstavbu sme začali s ročným oneskorením, t.j. v júli 1976. Trojročný čas výstavby bol dodržaný.

FRANTIŠEK PACIGA: Teda investíciu ste odovzdali v plánovanom termíne. Mali ste aj ťažkosti?

A.W.: Tento úspech sme dosiahli vďaka iniciatíve, operatívnosti a spolupráci s vedúcimi predstaviteľmi obce. Ale aj tak sme počas výstavby mali rad problémov.

Bol to predovšetkým nedostatok pracovníkov. Podľa plánu sme mali mať 25 osôb a pracovali sme priemerne s 5 — 6 pracovníkmi. Najčastejšie to boli mladí ľudia bez kvalifikácií, čo ešte znásobovalo ťažkosť. Pritom fluktuácia dosahovala dokonca 30%.

Dalej bol tu nedostatok stavebných materiálov, takých ako rezivo V. a VI. triedy, ktoré sa nehodí pre stavebnictvo, nedostatok dreva a materiálov pre vystúzovanie. Citelné boli nedostatky rôznych technologických materiálov. Minulý rok sme boli nútenci intervenovať u ministra polnohospodárstva, aby sme z ústredného skladu dostali 50 pošúváčov pre magistrálu. Nemali sme ani vlastnú dielňu pre opravu náradia a strojov, čo spôsobovalo časté prestávky v práci. Prácu sťažoval aj obľažný geologickej terén, veľké žulové bloky, vysoká úroveň spodnej vody — najmä pri ukladaní rúr.

F.P.: Aká bola spolupráca s obyvateľmi obcí?

A.W.: Zo začiatku si nie všetci rolníci uvedomovali výhody budúceho vodovodu. Ale po počiatkých prechodných ťažkostach sa všetko urovnalo. Často sme využívali pomoc miestnych odborníkov — zámočníkov a kovačov pri opravách strojov a zariadení. Využívali sme aj dopravné prostriedky súkromne hospodáriacich rolníkov. Veľmi kladne hodnotíme spoluprácu s oboma ričitárnami, z Krempach a Novej Belej, ktorí nám v prípade potreby vždy poskytvali pomoc, organizovali schôdze občanov. Pomáhali nám aj miestne urbáry dodávkami dreva.

F.P.: Táto investícia akise nepatri k najväčším, ale mohli by ste uviesť niektoré údaje?

A.W.: Dĺžka magistrály dosahuje 15 140 m, prípoje — 14 200 m. Množstvo vykopanej zeminy bez prípojov — ok. 30 000 m³. Vodovod je zavedený do 390 gazdovstiev. K stálym objektom patria: prečerpávacia stanica I., kontaktná nádrž I. s kapacitou 25

m³, retenčná nádrž I. — s kapacitou 350 m³. Výkonnosť prečerpávacej stanice (3 čerpadlá S-83 s energetickým výkonom 50 KW), ktorá pracuje automaticky, dosahuje 35 m³/hod. V prípade vypojenia elektrickej prúdu, zásoby vody stačia na 24 hodín. Prítok vody z prameňov plne zabezpečuje potreby čerpadiel a podľa Rozbehovej komisie množstvo vody z prameňov má stať do roku 2000. Po tomto čase WODROL má vybudovať druhé záchytenie vody, aby sa krylo ďalšiu spotrebou.

F.P.: Možno vodu z nového vodo-vodu piť bez prevarenia?

A.W.: Výskumy komisie SANEPID-u potvrdili skoršie poznatky, že voda z prameňov Bialky je skoro ideálne čistá a môžu ju piť ľudia a samozrejme aj zvieratá. Nezávisle na tom sme namontovali rad filterov pre chlórovanie vody v prípade väčšieho znečistenia.

F.P.: Kto bude vodovod exploata-vať?

A.W.: Hotový objekt preberie Závod pre vodné služby so sídlom v Starom Saczi. Nás podnik dáva ročnú zárukú na stále objekty a zariadenia, ako aj trojročnú na vodovodnú sieť. V prípade malých porúch, všetky poškodenia bude odstraňovať oprávňačka, ktorá aj včasne poruchy — technická záchrana. Technickou obsluhou sa bude zaoberať pät osôb.

F.P.: Aké budú poplatky za vodo-vod?

A.W.: Základná investícia, teda magistrála a nádrže boli dotované zo štátneho rozpočtu. Ale na základe nariadenia ministra polnohospodárstva — jednotliví rolníci budú platíť za pripojenie isté percento (zatial ešte nevedno kolko) z prijmov gazdovstva v ročných splátkach cez 10 rokov.

F.P.: Je tento objekt taký, aký by podľa vás mal byť?

A.W.: Objekt je z technického hľadiska vybudovaný veľmi dobre. Možno mať snáď námiety voči projektantom, že zároveň nenavrhl kanali-

záciu a čistiareň odpadových vôd, čo by však strojnásobilu investičné náklady. Preto rolníci budú nútení budovať kanalizáciu sami. Okrem toho treba počítať s vtedajšími biologicko-ekologickými následkami spôsobenými zváčením znečistení chemickými prostriedkami najčistejších riek, akými sú Bialka a Dunajec.

F.P.: Ďakujem za rozhovor a zároveň dăkujem všetkým, ktorí prispeli k vybudovaniu tejto veľmi potrebnej investície. Používateľom vodovodu zasa želám mnoho spokojnosti.

Zhováral sa: FRANTIŠEK PACIGA

JABLONKA

K dôležitým podujatiám, ktoré sa konali u nás v poslednom období min. roka, patrili oslavu Veľkej otáborovej socialistickej revolúcie. Hlavnú časť slávnosti sme začali Internacionálou. Nasledovala priležitosť prednáška, po ktorej žiaci VII. a VIII. tr. Základnej osemročnej školy s vyučovacím jazykom slovenským v Jablonke recitovali skladbu Revolúcia od slovenského spisovateľa Vojtecha Mihálka, ktorý bol vyznamenaný polskou cenou za preklady. Recitáciu sme doplnili slovenskými a polskými revolučnými piesňami. Po oficiálnej časti našho programu sa začala kultúrna časť, t.j. ľudové piesne a tanče. Dečom sa najviac páčila pieseň A ja som z Oravy debnár, ktorú zaspievali žiaci tretie a štvrtie triedy. Uvádzam ju z plnom zmení:

A ja som z Oravy debnár,
a ja ďa dievčačko neznam
vezmem si pobíjač, kliešte
a pojdem vandrovať ešte.

Do miest a do dedín pojdem
robotu si hľadať budem
polátam hrnce sanice
napravím čízmy i krpce.

A keď peniažky zarobím
na Oravu sa zas vrátim
odložim pobíjač, kliešte
dievčačko si najdem ešte.

Najviac sa nám páčili piesne a tanče v prevedení dievčat zo VII. a VIII. triedy.

Z VIII. triedy spievali, tancovali a recitovali: Andrej Paniak, Vladislav Paniak, Józef Malkusik, Jan Jabłoński, Alojz Novák, August Pilch, Mária Pekarčíková, Marta Sáčeková, Margita Vojtová, Mária Krzysiaková, Margita Modláková, Marta Paniaková, Stanisław Jabłoński, Stanisław Zbrozek.

Horalský tanec a spevy predviedli tí žiaci z V. a VI. tr.: Andrej Modlák, Tadeáš Novák, Bohuslav Sáček, Eugen Jabłoński, Vladislav Pilch, Bohuslav Modláková, Alexandra Hetniaková, Kristína Kadlubová, Dorota Cieluchová, Janina Zboreková.

Z III. a IV. triedy spievali a tancovali: Tadeáš Hetniak, Tadeáš Pekarčík, Tadeáš Modlák, Miroslav Pekarčík, Irena Kozubová, Stanisława Krzysiaková, Mária Slanická, Gražyna Sáčeková, Kristína Pilchová.

Vystupovali aj naši najmenší žiaci z I. triedy: Richard Bugajský, Danuta Greláková, Lucyna Greláková, Gražyna Pekarčíková, Janina Sáčeková, Mária Stachuláková, Tadeáš Zgarmá.

Slávnosť sme zakončili štátnymi hymnami.

JÁN HALAC

NOVÁ BELA

V Novej Belej sa koncom roka konala schôdza spisského aktív KSCaS.

Krajania z Vyšných Lapšov navrhovali, aby čím skôr skončili výstavbu a vybaviť klubovňu. Zasa krajania z Novej Belej, aby dychovku, ktorá pôsobí pri ich miestnej skupine vybaviť krojmi. Dalším návrhom bolo zorganizovať zájazdu pre krajjanov na Slovensko.

Lapšanki krajania navrhli, aby podľa možnosti čím skôr, zorganizovať v ich obci súbor piesní a tancov.

V Čiernej Hore od Tribša by si cheeli založiť slávikovú kapelu, kraj-

nia sa prihlasujú do súboru, lenže nemajú prostriedky. Preto sa obrátili s prosbou na ÚV, aby kúpil dvoje husli a basu. ÚV slubil pomôcť.

Jurgovčania majú problém, akým je lepšia organizácia práce klubovne, ktorá je dobre a pekne vybavená, ale zatiaľ slabo pracuje.

Krajania navrhovali tiež, aby s konečnou platnosťou vyriešiť premietanie filmov v jesennozimnom období.

V ďalšej časti schôdze boli diskutované otázky vyučovania slovenčiny na školách na Spiši a účastníci schôdze navrhovali, aby sa urobilo všetko, aby sa počet žiakov zvýšil.

Krajanski aktivisti sa dožadovali vyriešenia otázky dvojjazyčných nápisov na obchodoch GS na Spiši v obciach, kde ešte nie sú. Žiadali tiež, aby Ústredný výbor vybavil nové príručky pre vyučovanie slovenčiny keďže staré sa nijia a nové nemožno dostať.

Krajan Andrej Skupin vo svojom diskusnom prispevku sa zaoberal otázkou, ktorá veľmi znepokojuje Novobelčanov t.j. návrhmi na zriadenie veľkého smetiska na novobelčskom chotári. Zasa kr. Anna Matičáková z Jurgova navrhovala, aby naše súbory nadviazali spoluprácu s niektorými závodnymi súbormi z Krakova.

FRANTIŠEK BEDNARCIK

Prednedávnom, 19. novembra min. roka zavítala do Novej Belej dychová kapela z Bobovej v Nowosączskom vojvodstve. Opäťovala návštevu novobelčskej dychovky, ktorá bola pozvaná do Bobovej predvianí. Obe dychovky vystúpili predpoludní pri miestnej klubovni KSCaS v centre Novej Belej. Novobelčanom sa veľmi páčila hra hostí, vystúpujúcich v pekných rovnošatáčach, podobne, ako aj miestnej dychovej kapely, ktorá sa predstavila v malebných spišských krojoch. Po celý deň sa v Novej Belej ozývala rezká dychová hudba. Na záver sa konala ľudová veselica, na ktorej vystúpala miestna sláviková kapela, ktorá zavŕšila toto pekné a milé priateľské stretnutie.

Nebolo by od veci pouvažovať o organizovaní podobných stretnutí aj za účasti dychoviek z ďalších spišských a oravských obcí. Ba nielen stretnutí, ale aj pravidelnej výmeny, napr. nejakej dychovky z Oravy s krempašskou alebo jurgovskou dychovou kapelou. Akiste by to veľmi obohatilo kultúrne podujatia tak na Spiši, ako aj na Orave.

JOZEF MIRGA

NOVOZOLENÉ VÝBORY

MS KSCaS

VO VARSAVE

Ján Špernoga — predseda
Milada Holubová — podpredsedkyňa
Jitka Banasiewiczová — tajomníčka
Ján Griglák — pokladník
Włodzimierz Kaniewski — člen

REVÍZNA KOMISIA

Ján Molitoris — predseda
Stefania Siwińska — členka
Valérie Wojnarowská — členka

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

Włodzimierz Kaniewski

V MIKOŁOVE

Stefan Adamczyk — predseda
Bronislaw Knapik — podpredseda
Stefania Woźnickowska — tajomníčka
Maria Adamczyk — pokladníčka
Stefan Kowalczyk — člen
Bronisława Patasová — členka
Franciszek Szeliga — člen

REVÍZNA KOMISIA

Józef Kubik — predseda
Janusz Adamczyk — člen
Krzysztof Knapik — člen

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

Bronislaw Knapik
Bronisława Patasová

Z L V O T

Cíloslo 1/1980 Ročník 23

Dychová kapela z Krempach

Foto: Fr. Paciga

PREHLIADKA DYCHOVEK

V Gorliciach sa v poslednej dekáde októbra m.r. konala III. prehliadka dychových kapiel z Nowosączského vojvodstva. Zúčastnilo sa jej 11 kapiel, v tom aj dve zo Spiša: dychová kapela z Krempach pod vedením kr. Jana Kalatu a požiarnická dychovka z Nižných Lapšov pod taktovkou kr. Jozefa Kravontku.

Už od skorých ranných hodín sa v kultúrnom dome „Górnik“ konali súťažné vystúpenia jednotlivých dychoviek, ktoré hodnotila súť. porota pod vedením pluk. Woszczuka. Ocenovalo sa celkovú prípravu a predvedenie povinných a ľuboľovných skladieb. Po skončení súťaže sa všetky kapely zúčastnili slávnostného prechodu ulicami Gorlic, po ktorom porota oznámila výsledky prehliadky.

V súťaži požiarnických dychoviek I. miesto a 10 tis. zł získala dychovka z Bobovej, II. miesto (8 tis. zł) — dy-

chovka zo Spytkowic a III. miesto (5 tis. zł) — dychovka z Rabky. V súťaži podnikových dychoviek I. miesto a 10 tis. zł udelení dychovke ZNTK z Nowého Sacza, II. miesto a 8 tis. zł — dychovke GLINKI z Gorlic a III. miesto a 5 tis. zł — dychovke DRKP zo Starého Sacza.

Ostatne dychové skupiny obdržali pamätné diplomy a plakety. Krempašská dychovka si na súťaž pripravila a predvedla dve povinné skladby — Slovenský pochod a valčík. Když se dva setkají, ako aj dve skladby ľuboľovné — valčík Šepot kvetín a polku Rozmarín.

Aj keď s umiestnením nie sme celkom spokojní, treba jednako zdôrazniť znamenitú prípravu prehliadky. Dúfam, že nasledujúcej prehliadky sa zúčastní ešte viac dychoviek, najmä zo Spiša.

FRANTIŠEK PACIGA

PRÁCA ROL'NÍKA — KRAJINE

Výsledky vidieka v poslednom dešačti, perspektívy rozvoja všetkých oblastí poľnohospodárstva, najdôležitejšie úlohy v nadchádzajúcej dekáde osemdesiatych rokov a prehľadovanie spoločenských premien na vidieku. Takýto okruh otázok a problémov zahrňovalo stretnutie prvého tajomníka ÚV PZRS Edwarda Giereka s 300-člennou skupinou popredných rolníkov v Moňkach v Bielostockom vojvodstve, ktoré chceli pripomienu v súvislosti s VIII. zjazdom PZRS.

Bolo to jedno z mnohých stretnutí vedúceho predstaviteľa strany a národa so zástupcami rôznych spoločenských skupín. Malo charakter vecného rozhovoru s popredným pristupom k otázkam poľnohospodárskej výroby a celého národného hospodárstva. Hovorilo sa na ňom o pôsobnosti, ktorá zaručuje účinnú realizáciu programu výživy a zároveň umožňuje neustále zlepšovať životné a pracovné podmienky na vidiek.

V odpovedi na otázky rolníkov Edward Gerek zdôraznil, že celá politika strany a štátu je zameraná na vytvorenie podmienok, ktoré prospievajú rozvoju poľnohospodárskej produkcie. Naša krajina má podmienky, aby zaistila výživu celej spoločnosti v opretí o vlastné sily. Bude si to vyžadovať ďalšie náklady na poľnohospodárstvo, ale aj úsilie samých rolníkov v práci pre krajinu a pre seba.

Napriek predpokladanému rastu poľnohospodárskej produkcie o okolo 30 percent v tejto pătročni, neuspokojili sme všetky potreby. Ešte stále musíme dovázať veľké množstvo obilia a krmovín. Ďalší rast tohto dovozu už nie je možný tak pre nedostatky na svetových trhoch, ako aj pre všeobecnú platochnú bilanciu krajiny. Preto ďalší rast rastlinnej a živočisnej výroby sa musí uskutočňovať na základe prírastku domácich zásob, — zdôraznil Edward Gerek.

Naša poľnohospodárska politika — hovoril prvý tajomník strany — vypracovaná a realizovaná spoločne so Zjednotenou ľudovou stranou, má stabilný charakter. Bude sa v nej pokračovať. V súhlase s nemenitelnými zásadami politiky našej strany podporujeme rozvoj poľnohospodárskej produkcie vo všetkých sektorech nášho poľnohospodárstva. Všetky tiektoré sa podliažia na zvyšovanie výroby potravín. Ba nielen to, vzájomne sa dopĺňajú, podporujú sa navzájom v realizácii programu rozvoja krajiny.

Trvalosť politiky strany a štátu voči vidieku je zárukou realizácie programu výživy. Každodenná práca rolníka robí tento program úplne reálnym. Prispieva k realizácii spoločenskej politiky, ktorej cieľom je stále zlepšovať životných a pracovných podmienok vidieckeho obyvatelstva.

VIDIECKE CESTY A NECESTY

Celkový stav ciest v Poľsku sa veľmi zlepšil, najmä na hlavných trášach. Stalo to vďaka práce a peňazi, ale tak pre národné hospodárstvo, ako aj pre každého obyvateľa prinieslo konkrétny prospech a pohodlie. Taktiež na Spiši a Orave, kde ešte pred niekoľkými rokmi bol stav ciest horší ako zlý, je viditeľné zlepšenie, najmä hlavných príjazdových ciest. Spiš získal hlavne v súvislosti s výstavbou priehrad a celá oblasť z ohľadu na rozvoj turistiky. Okrem štátnych podujati treba zdôrazniť, že v tejto oblasti obyvatelia nešetrili sily a prostriedky, aby zlepšili stav ciest. Priopomeňme, že otvorenie známej cesty do Duršťina bolo sviatkom celej dediny a — čo všetci potvrdia — urýchliло jej civilizačný pokrok. Výskumy jednoznačne dokazujú, že dobré príjazdové cesty do dediny v značnej miere rozrodiú o jej spoločenskom a hospodárskom vzostupe. V horskej oblasti sa musí toto konštatovanie násobiť v porovnaní s rovinami, tak v zmysle nákladov na výstavbu ciest, ako aj následkov vyplývajúcich z užívania zlých ciest. Napríklad časté sú tuná prípadu prevarcania sa naložených vozov a tak isto často dopravné podniky

odmietať vykonáť služby na týchto zlých horských cestách.

Predpokladáme, že náš vidiek sá bude rozvíjať dynamickejšie z každého zorného uhla. V Smerniciach na VIII. zjazd strany, čo sme uverejnili v minulom čísle Života, sa hovorí o týchto úlohách v nadchádzajúcej pătročni a ďalších rokoch. Myslim, že v týchto predpokladoch bude zahnutá výstavba a oprava miestnych ciest, ktoré sa zoskupujú hlavne okolo gmin a napriek svojmu názvu neznamenajú iba miestny problém. Vidiecku dopravu možno podeliť na polovicu, na mechanickú a konskú. Táka je konkrétna situácia. Ale nezávislé na tom, tato doprava musí každý rok prepraviť skoro 700 mln ton nákladov, a to hlavne v určitom čase, bez ohľadu na počasie, na ktoré sú mimoriadne citlivé najmä miestne cesty a tzv. technologicke, čiže polné. Trasa je známa — z polí na gazdovstvá, z gazdovstiev do miest a späť. Jedným smerom „plynú“ potraviny, späť prostriedky na výrobu týchto potravín. Iba samých zemiacov musí vidiek svojimi dopravnými prostriedkami a družstevná i štátna doprava svojimi — prepraviť v jesennej deká-

de 50 mln ton. Okrem toho každý deň z gazdovstiev do mliekárni prevážame, hlavne konskými poťahmi, okolo 25 000 ton mlieka. Týka sa to iba hospodárstva, lebo vidiek má aj iné potreby, pre ktoré sú dobré cesty a doprava nevyhnutné: všeobecné kultúrne a spoločenské potreby. To nám ozrejmuje problém, ktorý sa musí vyriešiť aspoň čiastočne v najbližších rokoch.

Na miestne cesty a stále lepšiu dopravu sa vyplati určovať veľké prostriedky. Je to jeden z činiteľov, ktoré zabezpečujú rozvoj potravného hospodárstva a výživu národa. Zmierňi to aj dnešnú nelahlú prácu rolníkov, ktorí sa boria s odvážaním úrody, obdržaním potrebných výrobných prostriedkov a vôbec so životom na vidiek. Nowosączské vojvodstvo sa nachádza v dolnej časti tabule určujúcej stav miestnych ciest v Poľsku. Avšak táto tabuľa neberie do úvahy zemepisnú polohu územia, ktoré je mimoriadne ľahké pre poľnohospodárstvo. V tejto veci nejdô však o oblastné potreby, totiž týka sa to celej krajiny.

MB

LEDEN 80

Nový rok 1980 sa začal v úterý 1. ledna a končí se bude ve stredu 31. prosince. Je to rok prestupný, opakuje sa co čtyři roky, má 366 dní, 52 týždne a 2 dny. V pradávnych náboženstvích, kromě planet a různých úkazů na nebi, měla na lidské počítání i život vliv také symbolika čísel. Tak osmdesátka, na jejímž prahu stojíme, je prý vždy plusem něčeho dobrého, co se projeví bez ohledu na velikost překážek a nebezpečí. Znamená přírůstek v každé lidské činnosti, růst bohatství a úspěchů.

Napsali jsme v pradávnych náboženstvích. Před čtyřmi tisíci lety před našim letopočtem se na území mezi Eufratem a Tigridem narodila astrologie. Znali ji egyptští kaplani a Aztékové, doplnili ji starozitní Řekové a Římané, Číňané, Arabové. Z vrcholů chrámů pozorovali pohyby planet, směry větrů, kulminaci dešťů, období sucha atd. Všechna svá pozorování pečlivě zaznamenávali a vyzvozovali z nich závěry. Tím způsobem vypočítali 28denní období Měsice, od úplňku do úplňku, a nazvali je lunárním měsícem. Tento měsíc pak rozdělili na čtyři části, odpovídající měsíčním fázím. Tak vznikl týden. Vypatřili také, že Slunce vždy po určité době vychází se stejnými hvězdami. Tak došli k určení roku s dvaceti měsíci a každému měsici dali jiný znak zvěrokruhu.

Současně si všimli, že určité a pravidelně se opakující přírodní jevy, např. příchod jara nebo zimy, délka

dne a noci, jsou příslušné časově spjaté s jevy ve zvěrokruhu. To vedlo k názoru, že jevy na zemi jsou závislé na jevech na nebi a v tom hledali vlivy na osudy Země i lidí. Tak se tedy — jen všeobecně nastiněno — zrodila astrologie čili předpovídání budoucnosti z postavení hvězd. Tehdejší člověk, ktorý si nedovedl vysvetliť pociťiny mnohých zdaření, ve chvíliach vážnych sa obracel na kaplany, aby mu zajistili příchylnost a také z postavení hvězd předpověděli, co ho čeká a co ho nemine.

Vedle vlivu postavení souhvězdí zvěrokruhu na osudy lidí přisuzovali starozitná astrologie také podobné vlivy sedmi planetám za Sluncem, které podle tehdejšího názoru obíhaly kolem Země. Těchto sedm planet vládlo sedmi dňům týdne a ovlivňovaly osudy člověka podle dne jeho narození. Přečtete si o tom, samozřejmě s přimhouřením oka:

Slunce vládne neděli. Narození v tomto dni jsou odážní, nadání a dlouho žijí. Většinou mají úspěch, vynikají ve vědě, jsou předurčeni na vedoucí místa. Mohou však zaznat velká rozčarování a upadnout v pohyby.

Měsíc vládne pondělí. Narozeným v tomto dni největší úspěch kyne, stanou-li se námořníky, rybáři, herci nebo řemeslníky. Mají však sklon k záhádkám, vychloubačnosti a lenivosti. Jsou to cestovatelé, mají rádi změnu, snadno podléhají náládám, což neprosípá jejich práci.

Mars vládne úterý. Narození v tomto dni jsou různí, pohybliví, činorodí. Jsou odvážní, ba opovážliví. Propadají však vásním. Snadno vzplanou hněvem a rádi se hádají. Zálibu nacházejí ve vojenské službě, zbraních

a lovou. Mají vlohy pro mechaniku, kovářství, zámečníctví. Úspěšní lékaři, chemici a lékárnici.

Merkur vládne stredě. Narození ve stredu jsou zdvořili, obratní a prohnaní. Jejich živost a bystrost jim mohou přinést úspěchy, ale také přivedest je do konfliktu se zákony. Jsou to dobrí řečníci, spisovatelia, novináři, cestovatelé a obchodníci.

Jupiter vládne čtvrtku. Lidé, kteří se narodili ve čtvrtku, mívají zpravidla v životě hodně štěstí. Stanou se slavnými a bohatými, dlouho žijí. Jsou spravedliví, milují přírodu. Často jsou z nich duchovní, soudcové, ale i sportovci. Snadno však propadají pýše a domýšlivosti.

Venuše vládne pátek. Jedinci narození v tomto dni mají klidnou a veselou povahu, milují hudbu, poezii a umění. Náchylní k lásce a manželství. Úspěchů dosáhnou jako malíři, zahradníci, krejčí, holiči a prodavači. Jsou na krok od lekhomyslnosti a snadno propadají vásním.

Saturn vládne sobotě. Narození v tomto dni jsou huboce založení, šetří slovy, jsou vytrvali a tvrdosíjni. Nežli však dojdou k cíli, musí překonat mnoho potíží a prožít mnohé starosti. Chybí jim potřebná energie, snadno trápit trpělivost, jsou z nich sobci, lakomci a zbabělci. Přitahuje je zemědělství a řemeslo, zvláště stolařství a tesařství. Mohou se však stát i významnými vědci a filosofy.

Míša

Z KALENDÁRA NA —

Bývají roky, že již v únoru pozorujeme první náznaky príchodu jara. Nutno tedy končiť práce doma a chystať se na jarní období.

Na polich podle situácie rušíme zmrzlý škraloup na ozimech nebo odvádime stojícu vodu.

V hospodárství pak začneme jarní bělení chlívů.

Koncem měsíce provedeme postřik ovocných stromů a je-li teplo, můžeme začít s prořezáváním korun a přířezáváním zákrsků. Přijde-li náhodou ještě silný mráz, musíme věnovat zvýšenou péči bramborám a řepě v kopcích. Nutno je přikrýt dodatečnou vrstvou slámy, plachtami, hlínou nebo i sněhem. Kopec přikrýváme hlavně na východní a severní straně, protože z této strany větry.

Je-li suché, mrazivé a slunečné počasí, doporučují využírat sýpky a další hospodárske místnosti. Také musíme přeházet zrní.

Kromě těchto prací a poklázení dobytka je v zimě trochu více volného času. Doporučují využít každou volnou chvíli na čtení odborné literatury, na rozšírení odborných znalostí, bez nichž nelze dnes úspěšně v zemědělství pracovat.

Prolistujte si odložené zemědělské týdeníky, přečtěte pár odborných knih, poslouchejte rozhla-

sové a televizní vysílání pro zemědělce. Navštěvujte zemědělské kurzy a choďte na odborné prednášky.

Je všeobecně známo, že nejlepší dobou k orbě před setím ožimin, a také jarním, je podzim. Ale může se stát, že nestačíme na podzim zorat všechna pole. Na podzim nebo v zimě pokud to jde, musíme předeším zorat těžké půdy. Lehké půdy totiž lepe snesou jarní orbu.

Rozhodně však jarní orbu neprospívá řepě cukrovce, krmné řepě a cibuli. Mnohem nižší úrodu dává pšenice jarka, hrášek a bobák zaseté po jarním oráni.

Jarní oráni nemá rád ani jarní ječmen, ani pšenici, peluška či vikev.

Nejlépe na jarní orbu reagují brmbory, kukurice, jarní řepka olejná a hořčice. Také přesazovaný tuřín a krmný zelí. Avšak tyto rozstřílniny, zaseté přímo do půdy, podobně jako řepa jarní orbu nesnášejí. Nutno k této skutečnosti přihlédnout při sestavování plánu jarního setí.

Kromě takových živelných pohrom jako je sucho, kroupy apod., dává o sobě znát i eroze půdy. Je to chátrání horní vrstvy ornice přirodními vlivy, ale také nepromyšleným jednáním člověka.

Bylo vypočteno, že ročně se do moře vyplavuje

zhruba pět miliónů tun ornice a přibližně stejně množství se usazuje na úpatích hor.

Celkem lze počítat se ztrátou přibližně deseti miliónů tun ornice. Přepočítáme-li to na 20 cm vysokou plochu půdy, obdržíme 1500 hektarů; pro lepší představu ještě uvedu, že je to 100 velkých, patnáctihektarových zemědělských usedlostí.

Nebudu se šířiť o tom rozepisovat, jen bych chtěl uvést způsoby, jak snížit úbytek půdy erozí samými zemědělci.

V zimě — pečujeme především o stejnoměrné navrstvení sněhu na polích. Pomohou nám živé ploty a také rostlinky, které necháme na poli. Čím bude méně nechráněných polí, tím méně se vyslaví ornice při jarním tání. Velký význam má i zcela jednoduchý zárok — svedení stojaté vody z pole po jarním tání. Postačí lopatou nebo motykou svést vodu několika šípkami stružkami, tak, aby nevznikl jeden silný proud, který by strhl značné množství ornice.

V létě — důležité je, aby voda nestékala po povrchu (zvláště v hornatých krajinách), ale vsačovala do hluboké. Nutná je tedy hluboká orba, která kypří i spodní vrstvu ornice a zamezí vytvoření izolační vrstvy — radlické podešve.

S.D.

únor — február

Elegantné šaty pre zrele ženy, na našom obrázku sú biele a celkom rovné. Kabátik je čipkový s malou fazónkou, opasok a sandálky strieborné.

TAKÝ JE ŽIVOT...

Na rovine pri rieke Paganu v Južnej Amerike žije nevelký indiánsky kmeň Nambikvara. Jeho príslušníci žijú vo veľmi primitívnych podmienkach a vedú kočovný život. Často nocujú pod holým nebom. Muži polujú pomocou lukov a šípov. Ženy sa zaoberajú zbieraním lesných plodín. Avšak ich vzťah k deťom sa nevelmi odlišuje od dnešných vzorov. Domorodeci veľmi milujú svoje deti, prejavujú im mnoho srdečnosti a lásky. Tak otec, ako aj matka venujú veľa času zábave s nimi. Nebijú ich, nestrášia a vôbec veľmi zriedkavo trestajú. Iba keď podrastú, rodičia ich postupne zvykajú vykonávať tažké povinnosti, ktoré budú musieť prevziať v dospelom veku.

Tuniské zvykové právo tresce rovnako za krádež oviec, ako za únos ženy; rozdiel spočíva jedine v množstve.

V Škótsku platí od roku 1702 zákon, ktorý zakazuje ženám chodiť v sukniach po rebríku.

NIEKOL'KO RÁD PRE NOHY

Základnou podmienkou starostlivosti o nohy je starostlivosť o chodidlá. Sú totiž mimoriadne inervované a popuddy, ktoré prijímajú, posobia na celý organizmus. Najdlhší nerv človeka — sedačí nerv, ktorý sa začína pri krízovej splete, tiahne sa dolu na zadnej strane stehna a siaha až k prstom na nohe. Je mimoriadne citlivý, o čom, žiaľ, dobre vedia ti, ktorí trpia na zápal sedacieho nervu, čiže ischias. Starostlivosť o chodidlá treba začínať už od detstva, keďže vtedy najlhásie môžeme predísť ich rôznym deformáciám. Časté umývanie, chodenie a behanie boso po piesku, štrku a tráve, dokonca zarosenej, dobré pôsobí na zdravie. Nielen u detí. Dospelým pomáha pri mnohých chorobách krvného obehu, o.i. zmenšuje a liečí kŕčové žily, zápalu a opuchlinu, umožňuje lepšie dýchanie po koži.

Základnou podmienkou hygiena je každodenné umývanie

Z DOMÁCEHO HRNCA

PÓHÁRE nebudú praskať po naliati vrelej tekutiny, keď ich predtým dám do hrnca (po vyložení dna vrstvou papiera) so studenou osolenou vodou a hodinu povaříme. Vyberieme ich z hrnca, keď veda vychladne. Radíme, aby ste vyskúšali.

ZLATÉ OZDOBY — prsteňe, retiazky, privesky, obrúčky vložíme na niekoľko minút do teplej mydlovej vody s prídatkom kryštalickej sódy v pomere 50 g mydla alebo mydlových vločiek a 5 g sódy. Chvíľu potriásame ná-

dobou (lahko), potom dôkladne pláchame v teplej vode, sušime a — aby dostali väčší lesk — ponoríme ich na chvíľu v 90 perc. alkohole, napr. v denaturovanom liehu. Konečne sušime a leštíme kúskom jelenice alebo flanelu.

POZLATENÉ PREDMETY čistíme citrónovou šťavou s hrubou kuchynskou solou. Potom niekoľkokrát pláchame vo vlažnej vode a leštíme mäkkou handričkou posypanou nepatrým množstvom múky. Chvíľu potriásame ná-

POZOR — OPÁLY a TYRKÝSY neznášajú vodu a mydlo (často dokonca menia farbu), preto ich čistíme na sucho jelenicou alebo práškovou kriedou s niekoľkými kvapkami lanového oleja.

PERLY — pláchame vo vlažnej mydlovej vode alebo pretrieme kúskom citróna a pláchame v studenej vode.

KORÁLY — pláchame v mierne osolenej vode.

JASPISY — umývame hubou namočenou do octovej vody a potom jemne čistíme mäkkou kefkou, pláchame a jemne leštíme.

INÉ DRAHOKAMY umývame 90 perc. liehom, ale musíme dávať pozor, aby sme ich nepoškodili.

V zime každá z nás potrebuje teplé oblečenie, najmä hý komplet je elegantnejší a vtedy, keď je pári stupňu hodi sa aj na malé spoločenstvo. Prinášame dva ské príležitosti. Sukňa a veváry: módnia, kockovaná s tiečkou sú červené, košeľová úzka sukňa so šálom z tej blúzka je biela. Viazačka, kástej látky, k tomu biely robelka, rukavičky a topánky lák, hrubé pančuchy a topánky sú čierne.

REČENO — PŘEČTENO

Člověk rád sám sebe lituje a dělá se takovým, jakým by chtěl být. (André Maurois).

Dobrý vypravěč — to je člověk, který má výbornou pamět a doufá, že jiní lidé ji nemají. (Irvin Coop)

Člověk je jediným živočichem, který se červená a má k tomu důvody (Mark Twain)

Pre mladé, štíle ženy odporúčame tento slušivý, obliek. Nohavice sú módne, široké, kabátik rovný so stojatým golierom, všivanými rukávmi a vreckom na levnej strane. Na našom obrázku je obliek šedý, blúzka vinovočervenej farby.

HUMOR

Průvodce ukazuje účastníkům zájezdu zámek a vysvětluje:

— Přes dvě stě let ani jedna část zámku nebyla ještě restaurována!

— To je náhoda, miláčku — říká jeden z návštěvníků své manželce — ten zámek má stejnou domovní správu jako náš činžák.

Muž si stoupil na váhu a zamračil se.

— Co je — táže se žena — máš nadváhu?

— Ale ne, jen podle tabulek bych měl být o patnáct centimetrů vyšší.

Táto blúzka zo zlatého luxusu má veľmi jednoduchý strih. Je rovná, s veľkým výstrihom a širokými rukávmi. Pri výstrihu a na kabelke sú našité malé, zlaté perlíčky. So sukňou vhodnej farby môžete túto blúzku skutočne dobre využiť cez fashiandy.

mladým mladším najmladším

VÍTAJ NOVÝ ROK

S dobrou myšľou,
rezkým krokom
vítame sa
s Novým rokom.
Vítame ho
spevom, hrami,
nech sa dobre
cíti s nami.
Nech nám žičí
smiech a štastie,
nech do krásy
s nami rastie!

Viera Stítnická

Na jar kvitne konvalinka,
zvončekami stále cingá.

CEĽÝ ROK

V zime snežík napadá,
až je biela záhrada.

Na jeseň si vietor píska,
mocne fučí na strniska.

V lete včielka Bzučala.
medik nosí do úla.

Tak to ide krokom krok
dookola celý rok.

Krista Bendová

BIELA L'ALIA

Istá hviezda sa raz premenila na prekrásne dievča a zjavila sa vo sне mladému indiánskemu bojovníkovi.

„Odvážny mladý muž,“ prihovorilo sa mu dievča, „som hviezda, ktorá zostúpila z nebies a chcem sa usadiť vo vašej krajine. Máte tu vela prekrásnych vecí. Nádherné kvety, vtáčiky i rieky! Zo všetkého najrozkošnejšie sú však deti. Co mi radíš, kde by som sa mala usadiť?“

Mladý indiánsky bojovník jej odvetil: „Prečo sa neusadiš na vrcholkoch najvyšších stromov, alebo v samotnom srdeci kvetín? Vtedy ta deti budú mať rady.“

Hviezda sa teda vybraťa ponajprv do hôr a usadila sa v bielej ruži, ale deti sa tak vysoko do hôr nedostali.

Potom žila v trávnatej prérii, bála sa však bizónov.

Napokon si hviezda povedala: „Usadím sa na hladine riek, pretože deti v nich rady plávajú a hrajú sa na svojich kanoe.“

Na druh deň ráno, keď sa malí Indiáni zobudili a pribehli k rieke, zbadali na jej hladine stovky a stovky bielych vodných lalií. Vyzeralo to, ako keby na vode plávali malé biele čiašky. A v srdci každej z nich bola malá trblietajúca sa hviezdička.

KORÁB PÚSTE

Ako je možné, že ľava vydrží niekolko dní bez vody aj v najväčších horúčavách? Volakedy sa myšlo, že ľava má v hrbe zásobu vody, a preto netrpí smädom ako iné zvieratá. V skutočnosti ľava má v hrbe málo tekutiny. Má tam hlavne tukovinu, z ktorej čerpá, keď nemá dostačujúcu výživu. Proti smädu je odolná hlavne tým, že sa vôbec nepotí a proti vypareniu chráni ju pomerne hrubá koža. Nepravidlivo je aj domienka, že ľava vydrží týždeň bez jedla a bez pitia. Najviac osem dní. Zatial vyčerpá všetky rezervné zásoby, ktoré má v hrbe a v tkanivach celého tela. Vtedy sa môže napíti zo spinavej kaluže. Má v pa-puli jemné cedítko, a to vo forme štetiny, ktorou je porastený jej dlhý jazyk.

Koráb púste — ako sa o ťave hovorí — prede za hodinu priemerne 5 kilometrov, asi so 180 kilogramovým nákladom.

TELEGRAM

Je známe, že sýkorka zožerie za deň toľko hmyzu, koľko sama váži. Keby mal človek takú chuť do jedla ako sýkorka, musel by každý deň zjest aspoň 40 pecnov chleba. Na každú sýkorku pripadne denne napríklad 1500 motýľich vajíčok. Nezabúdajte v zime na vtákov a zvieratá.

Vinšujem vám nový rok,
aby ste mali šťastný krok,
doma lásku, svornosť,
všetkého hojnosť —
dobré ráno!

JANUÁR

Miroslav Válek

biely, biely, biely sen.
A na celom svete práve
sušia bielu bielizeň.

Je to tak, je to tak,
hladím ako na zázrak:
V januári
komínari
nosievajú biely frak.

Január
umy tvár
celému mestu.
Ene, bene,
už je všetko vymetené,
už si niekde marec prási
zelenú vestu.

Chi-chi

Ako sa voláš, chlapček?

— Durko.

— A na ktorej ulici bývaš?

— Ja nebývam na ulici, ale v paneláku, prosím.

— Nechceš sa dať zväčšíť?
— spytuje sa fotograf Ondruška.

— Dakujem. Nie. Vyrastiem sám.

— Ponúkol by som Marienke pomaranč, ale bojím sa.

— Čoho?

— Ze si ho vezme.

— Ako sa vyrábajú rybárske siete, ujo?

— Jednoducho. Vezmeme zopár dier a zošijeme ich.

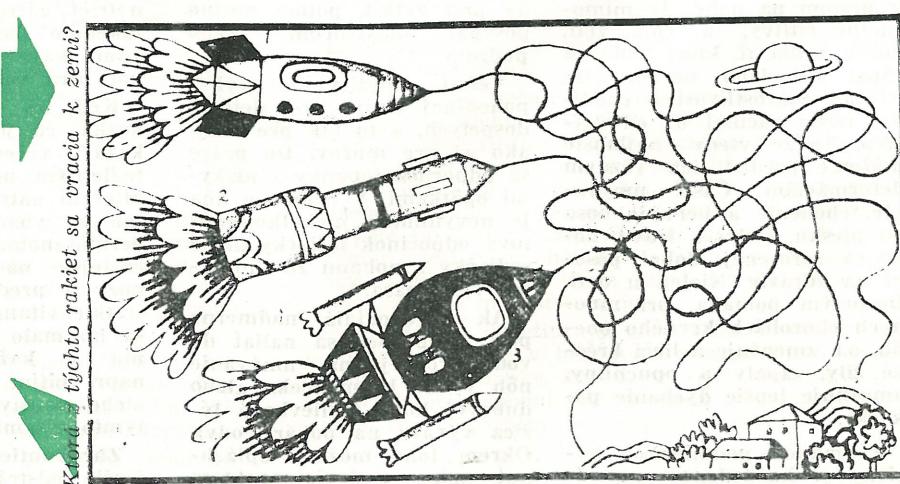
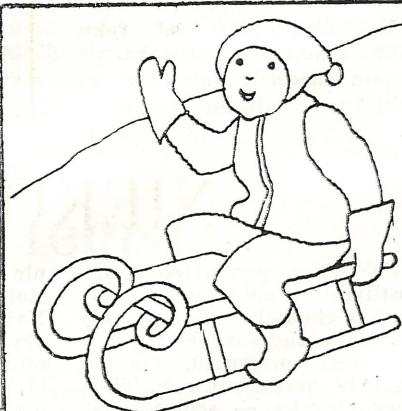
— Zo všetkých zvierat sa mi najlepšie páči mačka.

— Prečo?

— Lebo sa každý deň umýva a nik ju k tomu nenúti!

cha-cha

Obrázok si pekne sami vymalujte pastelkami a pošlite do redakcie. Najlepšie odmeníme knihami.

Czytelnik z Nowego Targu zapytuje jak w naszym systemie prawnym przedstawia się prawo do posiadania obrońcy. Odpowiadając na to pytanie informujemy, że będziemy w tym roku — obok konkretnych porad — zajmować się w tej rubryce również popularyzacją prawa.

* * *

Prawo do posiadania obrońcy jest jednym z praw oskarżonego od obrony. Może on ustanowić obrońcę w każdym stadium

postępowania. Jeżeli jest tymczasowo aresztowany, to może się porozumiewać ze swoim obrońca przy nieobecności innych osób lub korespondencyjnie. W postępowaniu przygotowawczym prokurator może zastrzec, że przy rozmowie oskarżonego z obrońcą będzie obecna osoba trzecia, a w wyjątkowych wypadkach zezwolenia na taką rozmowę może odmówić. Ale to prawo nie jest niczym ograniczone w toku postępowania przed sądem.

Oskarżony ma nieograniczony, wolny wybór obrońcy. Jeżeli jednak nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla utrzymania siebie i rodziny, zostaje mu wyznaczony obrońca z urzędu,

który wykonuje swe czynności nieodpłatnie.

W trzech przypadkach posiadanie obrońcy jest obowiązkowe: jeżeli oskarżony jest głuchy lub niewidomy, gdy są wątpliwości co do jego pocztalności i jeżeli postępowanie toczy się przed sądem wojewódzkim, jako sądem I instancji, co ma miejsce przy podejrzeniu o poważniejsze przestępstwa. W takiej sytuacji, jeżeli oskarżony nie ma własnego obrońcy zostaje mu wyznaczony obrońca z urzędu i oskarżony nie musi dowieść, że nie stać go na koszty obrony.

W postępowaniu cywilnym bezpłatna pomoc prawna opiera się na analogicznych zasadach jak w

postępowaniu karnym. Z mocy ustawy nie ponosi kosztów strona dochodząca ustalenia ojcówstwa i związanych z tym roszczeń, jak również dochodząca roszczeń alimentacyjnych oraz należności pracownika lub naprawienia szkód związanych z wypadkiem przy pracy albo chorobą zawodową.

Dodać należy, że istnieje ustawowy obowiązek informowania stron o przysługujących im uprawnieniach. W sprawach cywilnych obowiązek ten ciąży na sądzie, a w sprawach karnych na każdym organizowanym postępowaniu karne.

Z tej samej przyczyny korzystać zawsze z pomocy adwokata.

M.B.

ZARAŻLIWA
BIEGUNKA
PROSIĄT

U prosiąt często pojawia się biegunka zwana kolibacylozą. Chorują wtedy wszystkie prosięta w chlewie zarażając się jedne od drugich, co powoduje duże straty. Chorobę wywołują te same zarazki co zaraźliwa biegunkę u żrebaków, cieląt i jagniąt. Zarazki wywołujące biegunkę żyją zawsze w jelitach zwierząt, ale gdy zwierzę

jest silne dzięki dobrym warunkom utrzymania, nie zapada na tę chorobę. W rozprzestrzenianiu się biegunki, dużą rolę odgrywają nowozakupione prosięta. Zarazki przenoszone są za pośrednictwem moczu i kalu. Pierwsze oznaki biegunki pojawiają się wkrótce po urodzeniu. Prosięta są smutne, nie chcą jeść i gorączkują, oraz stale leżą. Następnie pojawia się biegunka, kal jest początkowo papkowaty i żółty, później zaś wodnisty i szaro-biały, często z domieszką śluzu i krwi. Skóra chorzych prosiąt staje się blada, szara lub żółtawa, bez polysku, pomarszczona, a później pokrywa się stru-

pami. W miarę rozwoju choroby zwierzęta słabną. Choroba trwa 2–5 dni, po czym prosięta padają wskutek zupełnego wyczerpania, czasem przed śmiercią występują drgawki. Największa śmiertelność przypada na pierwszych 14 dni życia. W razie zauważenia pierwszych objawów choroby trzeba koniecznie zwrócić się do lecznicy, aby uniknąć dużych strat. Leczenie we własnym zakresie nie daje tu żadnych efektów. W zapobieganiu należy zwrócić uwagę na zapewnienie prosiętom dobrych warunków utrzymania, odpowiedniego poimeszczenia i racjonalnego żywienia nie tylko prosiąt,

lecz również i maciorów. Prosięta nie mogą przebywać w zimnych i wilgotnych chlewniach. Maciore trzeba karmić paszą świeżą, a przechodząc na inną karmę, trzeba to robić stopniowo. W celu niszczenia zarazków, należy oczyścić i odkażać chlewy. Trzeba unikać zbyt wcześniego odsadzania prosiąt od maciorów, ponieważ wtedy u młodych zwierząt łatwo występuje biegunka. Prosięta odłączą się od matki w wieku około 2 miesięcy. Stosując mleko krowie, należy przyzwyczajać powoli prosięta do niego i podawać w tym okresie węgiel drzewny.

H. MĄCZKA

ZUZKA

TĚSTOVINY

Dnes v kuchyni používáme většinou kupené těstoviny (polévkové nudle, příkrmové, čtverceky, makaronky, kolinka, mušličky atd.), ačkoliv není nad domáci, i když dají trochu práce. Mají však tu výhodu, že je můžeme udělat do zásoby, mohou v suchém, vzdušném místě v plátěném sáčku ležet dost dlouho.

NUDLOVÉ TĚSTO: 30 dkg hladké mouky, 3 vejce zpracujeme na vále v tuhé těsto. Dobře vypracujeme, rozdělíme na 3 díly a

každý vyválíme na stéblo silnou kulatou placku (na polévkové nudle slabší) a dáme na čistou utěrku osušit. Usušenou placku nakrájíme na stejně široké pruhy, složíme několik na sebe a ostrym nožem nakrájíme buď jemné nudličky nebo širší nudle či čtverceky. Část vajec v těstě můžeme nahradit několika lžicemi studené vody (při větším množství mouky).

CEZENÉ NUDLE: domácí nebo kupené nudle uvaříme ve slané vodě do měkké, předcídíme, prolijeme teplou vodou a necháme okapat. Sypeme mákem s cukrem nebo tvarohem, polijeme rozskvarenným máslem nebo posypeme osmaženou strouhanou houskou. Dobré jsou i se strouhaným perníkem.

MAKARONY SE SÝREM: v mísce promícháme čerstvé vajíčko s ostrým strouhaným sýrem, přidáme uvařené, prolité a okapané makaronky, dvěma vidličkami promícháme a polijeme rozskvareným uzeným bůčkem nebo slaninou nakrájenou na kostičky. Podáváme s hlávkovým salátem nebo jinými saláty ze syrové zeleniny.

ZAPÉKANÉ TĚSTOVINY: připravíme bešamel (žlutá jíška rozreděná mlékem nebo smetanou), přidáme strouhaný sýr, celá vejce (podle množství jíšky a těstovin), osolíme, opepríme, přidáme stroužek česneku, lžici rajčatového protlaku, uvařené, prolité a okapané těstoviny, dobré promícháme, uložíme do vymaštěného a

houskou vysypaného pekáče, posypeme strouhaným sýrem a v troubě do růžova upečeme. Podáváme se zeleninovými saláty.

NUDLOVÉ ČTVERECY S HOUBAMI: uvařené, prolité a okapané čtverečky promícháme s houbami, které jsme usmažily na másle. Sušené houbu předem namočíme a pak jemně posekáme. Podle chuti osolíme, opepríme. Čtverečky urovnáme v pekáči vymazaném máslem, zalijeme mlékem s rozkverlaným vajíčkem a upečeme do růžova. Horké podáváme. Místo hub můžeme čtverečky zapékati s uzeným masem nebo salámem nakrájeným na kostičky. Podáváme s hlávkovým nebo okurkovým salátem, se špenátem nebo rajskou omáčkou.

PSYCHO-ZÁBAVA

MENO VEŠTÍ

ŠIMON: je to stále zriedkavejšie meno. Šimon najčastejšie pochádza z početnej rodiny. Je najstarší medzi bratmi a získava najviac vedomostí. Má dobrých rodičov: matka je hospodárna, pokojná, skúsená, otec je tiež dobrý, kludný, taký, ktorý nikdy nikomu neprekáže. Šimon býva najčastejšie vysoký, pekne urastený, mohutnej postavy. Tvár má okrúhlú, čelo vysoké, oči šedé, hnedé, modré alebo zelené. Povahove je dobrý, pomalý, ale namyslený. Vo svojich názoroch sa niekedy stáva fanatikom: snaží sa byť vždy v opozícii a preto je trochu osamotený dokonca vo vlastnej rodine, ktorá to považuje za svojského, neškodného konička. Okrem toho je priamy, dobromyslný, úprimný a pohostinný. Miluje zvieratá a najviac psov. Je nadaný. V základnej a strednej škole nemá starosti s učením. Má výtvarné a hudobné nadanie. Veľmi veľa číta. Zaujíma ho starové dejiny a umenie. V živote si vie poradiť, miluje bohatstvo a pohodlie. Má výbornú pamäť, ktorá mu pomáha zvelaďovať majetok. Má rád štihle, vysoké blondíny. Ostatne má u nich úspech. Je sebavedomý, trochu nedbalý na oblečenie, dobrý rozprávač s dušou umelca. Žení sa dosť neskoro, obvykle máva dve nevelmi nadané deti. Je dobrý, ale náročným otcom. Zbožňuje miláritu. Detí mu robia veľké starosti do konca života. Dožíva sa vysokého veku, je pritom zámožný a ludia si ho väzia. Deti a manželka chodia okolo neho po spíčkach a snažia sa uhádnuť jeho myšlienky a želania.

TADMÍR

snář

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADÁ ZA PREDSUĐOK NAŠICH BABIČIEK. OSTATNE, VEĽ JE TO IBÀ ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNIVA:

LAD — môže to znamenať veľmi veľa podľa toho, ako sa vám snival. Keď ste vo sne videli ľad a sneh — môžete očakávať, aj keď to samozrejme nie je celkom isté, rôzne prekážky a to tak v súkromnom živote, ako aj v povolaní. Zasa keď ste sa na ľade poklžli a padli, môžete sa stáť, že prezijete sklamanie v lásku. Keď ste chodili po ľade, je to dobrý sen. Totiž keď plánujete zmenu zamestnania alebo vôbec máte nejaké plány spojené s vašou prácou, vtedy podľa toho, čo sa vám snivalo, by sa vaše plány mali splniť a mali by ste sa tomu mimoriadne potešiť. Ale môžete sa vám snívať aj to, že ste ľad rúbali, prípadne, že ste po ľadu chodili a sa vám pod nohami prelomil — to zasa nie je celkom dobré, lebo má vraj znamená, že prežijete veľký strach. Možno ste vo sne jedli ľad? To by malo znamená, že podnikate niečo, čo je celkom zbytočné, aj keď na to vynakladáte veľa práce. Kupovať ľad vo sne znamená, aspoň tak sme to prečítali v starých snároch, že vaša láska k partnerovi alebo partnerke, bude stále väčšia. Aby sme už o snoch s ľadom povedali všetko, je možné, že sa vám sníval ľad v lete, malo by to znamená, že vaše konanie v najbližšom čase neprinesie očakávaný úžitok.

ŽIVOT

NEVIETE SI PORADIT S RÓZNÝMI TÁZKOSTAMI A ZÁLEŽITOSŤAMI, KTORÉ VÁS ROZCULUJÚ? NAPISTE NAM NA ADRESU: REDAKCIA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEK — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz spoleczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jabłonka), František Bednárik (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzica Góra), Augustin Bryja (Lapsze Wyżne), Alojz Galuš (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapčík (Mikolów) Ján Kováčik (Zubrzica Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Wacław Luściński (Zelów), Lídia Mšálová (Zubrzica Góra), Lídie Mundlišová (Kuców), Ignác Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojowska (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gesliniec), Valerie Wojnarowska (Warszawa), Andrej Vaksmanšký (Tribš), Andrej Vojta.

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska; tłumaczenia na język polski — Alžbeta Stojowska; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga; red. techn. — Magdalena Polakowska; red. graf. — Krystyna Iwanicka.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-40-49, 26-04-55, 26-42-57

Adres ZG TKCIS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38, tel. 212-92.

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II kwartał roku bieżącego, do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartałnicie 3 zł, półrocznicie 6 zł, rocznicie 12 zł. Jednostki gospodarki uspołecznione, instytucje, organizacje i wszelkiego rodzaju zakłady pracy zamawiają prenumeratę w miejscowościach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” w miejscowościach zaś, w których nie ma Oddziałów RSW — w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zleceniodawców instytucji i zakładów pracy.

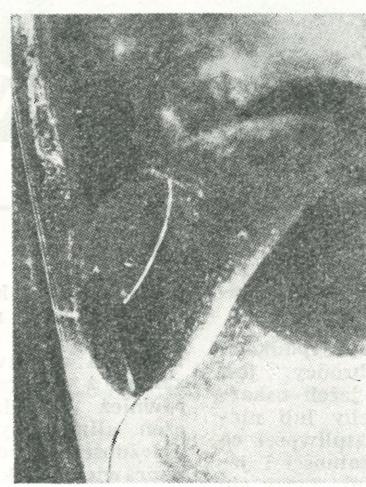
Oddano do skladu 12.12.1979 r. Numer podpisano do druku 28.I.1980 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1525. Nr indeksu 1153-201045. O-42.

stává se i toto...

GIADA BERNASCONIOVÁ, populární hlasatelka italské televize, neumí psat! Jsem jí totiž teprve čtyři roky. Je to nejmladší televizní hlasatelka na světě. „Pracuje“ v tel. studiu TRIC a uvádí vysílání pro děti v severní Itálii a jižní Švýcarsku.

Pravidelně večer se opakuje stejná scéna: Giada si z bombovu na stolek pečlivě vybírá ten nejoblíbenější, poněkud rozbalí a přináší do pusy. Pak teprve začíná: „Drahé děti, teď vám ukážu kreslý film...“ Malá hlasatelka nemá ani trochu strémou, suverénně uvádí programy, je přívalná a přirozená. Příje si jen oblibené bombony, a hlasitě, na stolek. Starsí, osmiletá sestra Giady, také pracuje v televizi, uvádí vysílání po odrostléj děti. Obě malé hlasatelky jsou dcerkami manželů obchodu v blízkosti televizního studia. Pracovníci televize u něho často nakupují a tak objevili nové televizní hvězdy.

V TOKIU roba výkumy, ako využiť hrôzu (sunce) pri predvidaní zemetrasení.

POKRACOVÁNÍ ZE STR. 4 (BYSTROUŠKA...)

„Tož tak,“ pravil rozčasně. „Ba, tož tak zřídili jsme svoju zábiáčku,“ navázal revírnik na jeho úvahu. „Že já tu bestiju přece nezastřelil! Tolik škod bych byl neutropil, co ta liška, Chleba v tem, vajíčka v tem, hrnce rozlučený, Panobože, podívej se na ten lidské neporádek, můžesh a chceš-li.“

Ale lanonto nepomáhalo. Šunka si lezela měkké v povídali, jablko para-dajská plula po trdelníci, jahernice a jelita byla obalena horčicí, a Lanák, který se dostal jakousi náhodou z kuchyně, hleděl ustrašeně a úkradkem na to, co lidé provedí.

„No, tak zle to není,“ myslil si člověk na čisté zoubek, vyběráň, to všecko zrostane aspoň mně.“

Mezičím co lidé naríkali, rozvinula se na dvore hronická nová, též vytvárá, avšak krásnější. Bystrouška se znočnila kohouta.

Totiž když sa bliží zemetrasenie, tieto ryby plávajú pod samou hladinou vody, kym v normálnych podmienkach — obyčajne pri dne.

ZACHRANENÉ ŽELVIČKY 8300 malých želvítek prevezly vrtuňky z pláže Rancho Nuevo v Mexickém zálivu na jiné, bezpečné místo. Byly to jediný způsob jak zachránit želvy do zkažení prostředí naftových rafinerií.

Pravidelně večer se opakuje stejná scéna: Giada si z bombovu na stolek pečlivě vybírá ten nejoblíbenější, poněkud rozbalí a přináší do pusy. Pak teprve začíná: „Drahé děti, teď vám ukážu kreslý film...“ Malá hlasatelka nemá ani trochu strémou, suverénně uvádí programy, je přívalná a přirozená. Příje si jen oblibené bombony, a hlasitě, na stolek. Starsí, osmiletá sestra Giady, také pracuje v televizi, uvádí vysílání po odrostléj děti. Obě malé hlasatelky jsou dcerkami manželů obchodu v blízkosti televizního studia. Pracovníci televize u něho často nakupují a tak objevili nové televizní hvězdy.

Pravidelně večer se opakuje stejná scéna: Giada si z bombovu na stolek pečlivě vybírá ten nejoblíbenější, poněkud rozbalí a přináší do pusy. Pak teprve začíná: „Drahé děti, teď vám ukážu kreslý film...“ Malá hlasatelka nemá ani trochu strémou, suverénně uvádí programy, je přívalná a přirozená. Příje si jen oblibené bombony, a hlasitě, na stolek. Starsí, osmiletá sestra Giady, také pracuje v televizi, uvádí vysílání po odrostléj děti. Obě malé hlasatelky jsou dcerkami manželů obchodu v blízkosti televizního studia. Pracovníci televize u něho často nakupují a tak objevili nové televizní hvězdy.

698 KUSOV za hodinu — nový rekord rýchlosťi v kladení tehál vytvoril anglický murár Ralph Charnock (na snímke). Zisťuje sa takí murári v našom stavebnictve.

Z ASTROLÓGOVEJ KRONIKY HVIEZDY O TOM, CO VÁS ČAKÁ VO FEBRUÁRI

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BARANA (21.3.—20.4.) — v láske, priateľstve a manželstve môžete očakávať piaznivé zmeny, ale aj zlepšenie finančnej situácie. Môžete očakovať aj zlepšenie zdravia.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.—20.5.) — musíte si dať veľký pozor na klobety, v tomto čase môžu totiž rezvratiť vaše manželstvo. Odporučame, aby ste si daли zvláštny pozor na zdravie.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BLÍŽENCA (22.6.—22.7.) — aj keď je to obdobie mnohých spoločenských udalostí, musíte si dať pozor. Ale keď si zachováte pokojnú myšľ a trievu hlavu, všetko dopadne dobre.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ RAKA (23.7.—23.8.) — mnohí mladí môžu očakávať prijemnosť. Môžete sa totiž stáť, že vypíte jedného pohárikca nariac vám sposobi veľké neprijemnosti.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ LEVA (23.11.—21.12.) — mnohí mladí môžu očakávať prijemnosť. Ti, ktorí sú nemocní, sa upervní. Keď sa rozhodnete cestovať, dajte si pozor na zloženie.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ PANNY (24.8.—23.9.) — lásku a priateľstvo medzi mladými tučními sa upervní, strednu generáciu potesia uspechy v povolaní. Dajte si pozor na choroby z prechladnutia.

ZAPADONEMECKÁ FILMOVÁ výrobná hľadala pomocou inzerátov v novinách mladých a nutne silných chlapcov pre jeden z nakrúcaných filmov. Chlapcov neprišlo vela, ale prihlásilo sa dievča: 17-ročná Christine Giannacova z Mnichova. „Nie som chlapiec, nie som ani silný, — povedala, — ale možno sa zdiem...“ Filmárom sa páčilo šikovné dievča, ktoré malo okrem toho impozantné poprise: 110 cm. Prijali ho, zahralo v dvoch nepriľahlých zábavných filmoch a potom si ho všimli Angliecana. V súčasnosti energická slečna nakrúca v Londýne veselohru Arabskej noči a je na dobréj ceste, aby urobila kariéru. Neprekupuje ju to. „Moje poprise, to je ma-jetok! — vraví hrdo. Na sminke: no-

FRONTA PRED ŠIBENICÍ V Singapuru poprvé 32letého kucháre jedálneho vozù, u něhož v r. 1976 celincu nalezli 138 gramu heroiny. Na smrt povražením čeká ve stejném vezení ďalších 12 odsouzených pasačká drog.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ STRELCA (22.12.—20.1.) — mesiac nene je pre vás vhodný na cestovanie. Ti, ktorí sú nemocní, môžu koncom mesiaca očakávať zlepšenie zdravia.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ KOZO-ROZCA (22.12.—20.1.) — mesiac nene je pre vás vhodný na cestovanie. Ti, ktorí sú nemocní, môžu očakávať veľmi prijemnú návštavu a možno aj nového parnera.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ VODNA-RA (21.1.—18.2.) — mesiac ako celok prináša piaznivé zmeny, zdravie viačierich staršich osôb sa upervní. Keď sa rozhodnete cestovať, dajte si pozor na zloženie.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ RÝB (19.2.—20.3.) — v niektorých rodinách možno očakávať chorobu a možno aj smutok, ale v iných mnohé radostné udalosti, aj priastok.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ VÁH (24.9.—23.10.) — ľudia narodení v tomto období môžu očakávať veľmi prijemné zmeny v rodných vzťahoch, ale aj v povolani. Mladí manželom odporučame návštavu u rodítov.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ SKORPIO (24.10.—22.11.) — prva polovica februára bude pre mnohých veľmi priaznivá najmä v ľáske a v domácnosti. V druhej polovici si musíte dať pozor, aby ste prišli veta nepili,

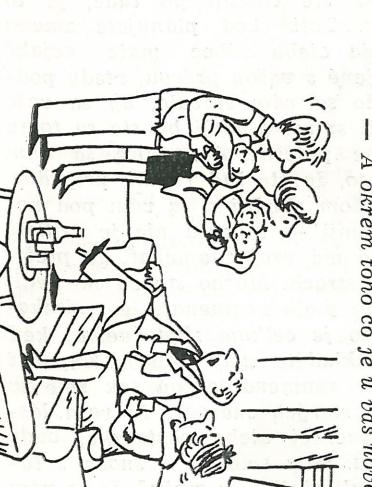
OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ STRELCA (23.11.—21.12.) — mnohí mladí môžu očakávať prijemnosť. Ti, ktorí sú nemocní, môžu koncom mesiaca očakávať zlepšenie zdravia.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ KOTOVSKY (21.1.—18.2.) — mesiac ako celok prináša piaznivé zmeny. Čas je vhodný aj na dovolenkou. Niektorí nájdú predmet, ktoré už davo-

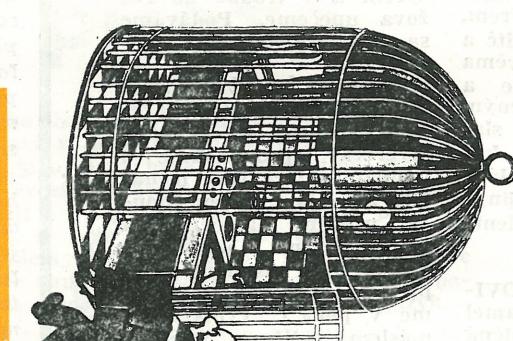
no pokladali za stratenu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ RÝB (19.2.—20.3.) — v niektorých rodinách možno očakávať chorobu a možno aj smutok, ale v iných mnohé radostné udalosti, aj priastok.

Stáva sa aj takto...

— A okrem toho čo je u vás nové?

— Povedala som ti, aby si počítal ovce!

— Ber na vedomie, že už mám dosť manželského života!

— Grazia

J. Matúšek